27688

Poštarina plaćena.

Mali oglasnik
do 20 riječi 10 Dinara. Svaka daljnja riječ 50 para. Debelo štampane riječi naslova po 2 Dinara. Oglasi se plaćaju unaprijed.

Upitima treba priložiti marku za odgovor.

Uzorni Vrtlar

Ilustrovani list za napredno vrtlarstvo i sitno živinogojstvo.

Izlazi jedanput mjesečno. Godišnja pretplata za SHS. Din. 40·—. Za inozemstvo Din. 50·—. Adresa: ::: ZAGREB I., Poštanski pretinac broj 201. :::

Cijena 4 dinara.

Cijene oglasa:
1/4 stranice Din. 250·—
1/8 „ „ 140·—
1/16 „ „ 80·—
1/32 „ „ 45·—
Veći oglasi prema pogodbi. Kod višekratnog uvrštenja popust. Na prvoj strani omota 25% više.

Godina V. **Zagreb, travanj (april) 1927.** **Broj 4.**

Sadržaj:

1. Umjetnost vrtova. — 2. Jednoljetno i dvogodišnje vrtno cvijeće. — 3. Uzgajanje raznih oblika patuljastih voćaka (Sa sl.). 4. Krvavi ušenac (Nastavak). — 5. Pikiranje i presađivanje povrća. — 6. Razno iz vrtlarstva. — 7. Najvažnije vrtne radnje (Travanj-April). — 8. Razno iz sitnog živinogojstva. — 9. O postupku sa jajima za nasađivanje. — 10. Pitanje i odgovori. 11. Novi cjenici. — 12. Književne vijesti.

268

ANTUN
KOLAČEK
Preradovićeva ul. 18 (dvorište)
Prima sve vrsti narudžaba za bouquete, vijence dekoracije i t. d., uređivanje vrtova, nasada i perivoja, brzo, točno i uz najumjerenije cijene!

Pozor!
Trgovci cvijeća!
Nudam za vezanje vijenaca i ukras: Paprat, svježu, zelenu (Aspidium acul.); Paprat, tri vrste mješanu zelenu i svježu.
Preparirano:
Cykas lišće, Bukove grančice, Ruskus i Paprat, sve zeleno, rujavo i crveno preparirano. Šaljem svaku količinu poštom i željeznicom po najjeftinijoj cijeni. Tražite cjenik!
Ed. Pišler
Vrhnika (Slovenija).

Vinovu lozu, voćke, ruže
cijepljene i divljake, sve u vrstima i najboljoj kakvoći za **jesensku i proljetnu sadnju**
preporuča iz svojeg, po Ministarstvu ovlašćenog, rasadnika
JANKO ŠARIĆ,
vinograd.-voćarski stručnjak
Petrovaradin
(Srijem) kraj Majur kolodvora. Cjenici sa opisom vrsti besplatno.

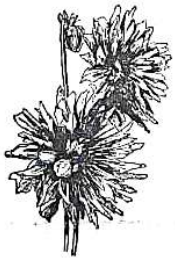

Najstarija cvjećarska radnja
Z. PRINZ
ZAGREB, Duga ulica 12
Telefon 9-34
Prvorazredni
cvjetni salon
za izradbu najmodernijih bouqueta, arangementa, dekoracija stolova, bouqueta za vjenčanje, nadgrobnih vijenaca, te svih u cvjećarsku struku zasijecajućih izradba. Umjerene cijene!
Utemeljeno god. 1892.

Cvijetni salon
H. WILHELM
ZAGREB, Štrosmajerova ulica 4
preporuča
ukusne kite, kao i nadgrobne vijence i sve ostale arangemente! Moderna izradba.

Automatički
inkubatori
u veličinama od 600 do 6000 jaja
System Mücke
Nenadkriljivo jednostavna podvorba.
Cijene umjerene. Sigurnim mušterijama
na otplatu!
A. G. Orssich, Velenje (Slovenija)

TRGOVINA CVIJEĆA
T. SVOBODA
preselila se iz Frankopanske ulice broj 2b u novo uređene prostorije
ULICA 37
TELEFON 10-27

Ruže
visokostablašice, 40 najboljih vrsti 120—180 cm, Din. 10·— do 12·—, polustablašice Din. 8·— (velika zaliha). **Ciglana Kuman, Vinkovci.**

Salon cvijeća
Anton
Gabrić
Zagreb
Marovska ulica 25
Primaju se narudžbe za izrađivanje buketa, aranžma, nadgrobnih, vijenaca i t. d. i t. d.
!!!
Brza podvorba!
Cijene solidne!

!!!

Gospodarske

knjige

mogu naši pretplatnici nabaviti od Uprave „Uzornog Vrtlara". Popis knjiga nalazi se na 3. strani omota u 1. ovogodišnjem broju „Uzornog Vrtlara".

Prodajem 10 pčelaca

!

u Dzierzonkama. Pčelci su dobro opskrbljeni zimicom, imadu mlade i plodne matice i t. d. Dajem svaki pčelac po 400·— Din., ispod cijene. Tko kupi svih 10, poklonit ću mu i vrcaljku, posve novu, masivno građenu, koja odgovara za sve vrsti okvira. Interesenti neka se (uz priklop marke za odgovor) obrate radi daljnjih informacija pismeno na: Josip Peić, ratar i pčelar, Kutjevo.

Jaja za nasad

od čistokrvnih žutih velikih „Orpington" kokoši kao i sjev. amerik. „Plymouth-Rocks" kokoši komad po 8 Dinara prodajem i razašiljem uz pouzeće. Odgovori uz priklop marke. **Josip Horvat, Bjelovar,** St. Sajmište 22.

Jaja za nasad

od čistokrvnih Plymouth-Rocks kokoši razašilje uz pouzeće po 4 Din. komad: **Juraj Horvat, Bjelovar.**

PRODAJEM

oveću količinu lijepo uzraslih Asparagus Sprengeri i plumosus, Chamaerops excelsa, raznovrsnu ukrasnu paprat, lijepo izrasle Biota orientalis, triput presađivane. Uresno grmlje za parkove u raznim vrstama. Visokostablaste kestene i javore, žalobne jasene (Fraxinus monophyla pendula), Cydonia japonica, ruže penjalice (Crimson Rambler, Tausendschön). Jagode velikoplodne.

Sve prve vrsti.

JOS. KOPŘIVA,
gradski vrtlar
Karlovac.

Knjiga o povrću

POVRČARSTVO

(Uputa u proizvodnju povrća)
od prof. Stj. Pirnata

Cijena 20 Dinara.

Pretplatnici „Uzornog Vrtlara" dobivaju od nas ovu knjigu zajedno sa poštarinom — dok se ne iscrpi još mala zaliha

za 15 Dinara

Klijališne prozore

od prvorazredne jelovine dogotovljene, sa Höntsch-Fluidom impregnirane nuđa uz umjerene cijene sa svim inim vrtlarskim potrebštinama jedina domaća tvornica

Höntsch d. d. - Brod n/S.

NA ZELENO CIJEPLJENE VINOVE LOZE

2-godišnje ožiljene kalemove na raznim amerikanskim podlogama cijepljene, 1-godišnje amerikanske divlje gote i ožiljene loze u svakoj vrsti može se naručiti kod:

Ladislav Ševar -- Petrovaradin (Majur)
posednik vinograda i loznog rasadnika
Poštanski pretinac br. 17

(Stovarište preko željez. magazina.) Cjenik šaljem besplatno!

HRVATSKA
UČITELJ. ŠTEDNA I PREDUJMOVNA ZADRUGA
Kukovićeva 34 U ZAGREBU Osnovana 1889.

Prima uloške

i podijeljuje vjeresiju
uz najpovoljnije uvjete!

NAJBOLJI PRAVI
HARZER-
KANARINCI

počam od 8 Maraka. Pjevači-prednjaci, parovi za uzgoj, poput snijega bijeli kanarinci. Krletke, ptičja hrana i ptičji lijekovi. ☛ Ilustrovani cjenik besplatno.

Grosszucht Heydenreich,
Bad Suderode in Harz (Njemačka).

10.000 **Thuya occidentalis** 2-god. rasadi iz sjemeništa, 100 kom. 50 Din., 1000 kom. 450 Din.; **Picea excelsa** 2-god. rasadi 100 kom. 40 Din., 1000 kom. 350 Din.; **Thuya compacta** 80—120 cm., komad 15 Din.; **Jablan** piramidasti 2-god. rasadi 180—200 cm. komad 8 Din.; **Maclura** 2-god. 100 kom. 50 Din., 1000 kom. 450 Din.; **Cercis siliquastrum,** 2-godišnji rasadi, komad 3 Din. — Razašilje:

Đuro Janč, trgovački vrtlar, Ruma
Regentova ulica 78

Jaja za nasad

od zajamčeno čistokrvnih sjev. amerik. Plymouth-Roks kokoši, težina pjetla 6—7 kg, kokoši 3—4 kg, izvrsne zimske i ljetne nosilice, fina pečenka, lak odgoj, velika otpornost, lanjske godine importirana 2 pjetla i 3 kokoši, ove godine ponovno donešena osobno i importirana 4 pjetla i 8 kokoši za obnovu krvi u svjetloj boji — stajaše Din. 12.575·— prodaje:

Gj. Janković, Glina
(Hrvatska)

dvadeset i prvu godinu postojeća uzorna peradarnica i specijalno gajenje Plymouth Roks pasmine, odlikovan na izložbama: Osijek 1912., I. cjena: novč. nagrada u zlatu; Glina 1912., I. cjena: diploma priznanica; Karlovac 1913., I. cjena: počasna diploma i priznanica; Prag 1914., II. cjena: diploma češke peradarske zadruge; Subotica 1925., I. cjena: zlatna diploma; Glina 1926., I. cjena: diploma Minist. poljoprivrede i voda; Vukovar 1926., I. cjena: diploma I. reda Društva Posestrima. Gajenje u dva roda, jedan za pjetlove, drugi za kokoši, radi obnove krvi. Upute kao i sve obavjesti, koje spadaju na odgoj, bolest i hranu peradi u svako doba badava i franko, da se peradarstvo kod nas što bolje podigne. Pošto u glavnoj sezoni ožujak—travanj ima puno narudžba, koje je onda teško odmah izvršiti, molim za predbilježbe već sada, da dotični naručitelj kad narudžbu pozove i kvočku ima, jaja odmah dobiti može. Generalni zastupnik češke tvrtke Liska i Vonka, Uhrineves kod Praga za sve sprave i potrepštine u peradarstvu.

Najljepše
Dahlije

u Jugoslaviji, importirane rijetke novosti iz Amerike, Engleske, Holandije, Njemačke, Francuske, cvijet do 28 cm velik, prodaje: **Vrtlarstvo pl. Klepacha, Križevci.** Gomolji i biljke za cijenu od 5 do 50 Dinara po komadu.

Jaja

za nasad od čistokrvnih žutih velikih „Orpington" kokoši, komad po 8 Dinara, kao i više pjetlova iste pasmine, prodajem. Pošto u glavnoj sezoni nasada imadem mnogo potražnje, stoga molim predbilježbe čim prije, kako bi narudžbama mogao na vrijeme i po redu udovoljiti. Na upite odgovaram samo uz priklop marke za odgovor. **Z. Radaković, Varaždin, Kurelčeva ul. 17.**

Uzorni Vrtlar
ILUSTROVANI LIST ZA NAPREDNO VRTLARSTVO I SITNO ŽIVINOGOJSTVO.
ZAGREB, travanj april 1927.
GOD. V.
Izlazi jedanput mjesečno.
Pretplata Din. 40·— (pol god. Din. 20·—). Za inozemstvo Din. 50·—. Novac, pretplata, oglasi, suradnja i drugo šalje se na: „Uzorni Vrtlar", Zagreb I., Poštanski pretinac 201.
Broj 4.

Umjetnost vrtova.*)

Umjetnost vrtova razvijala se uporedo sa arhitekturom, koja je više od svih ostalih umjetničkih disciplina izraz općenitih i neposrednih težnja nekog vremena. Poput arhitektonskih stilova, predstavljaju nam vrtovi Antike, Renesanse i Francuske za vrijeme Ljudevita XIV. stvaralačke manifestacije univerzalnih nastojanja i potreba ljudskog duha. Karakteristično je, da su ove najjače umjetničke epohe stvorile najveća djela u ovoj grani umjetnosti.

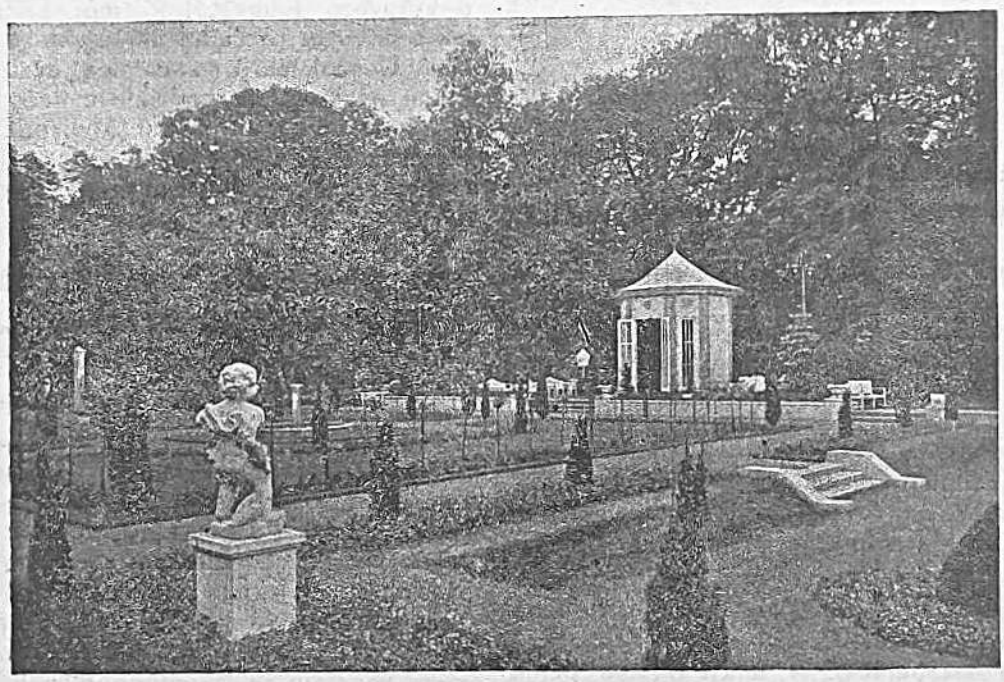

Sa jubilarne vrtlarske izložbe u Dresdenu (god. 1926.).

Uslijed promjenljivosti forma materijala poznato nam je malo o historiji vrtova te nam je ona sačuvana samo u indirektnim podacima. O njoj nam govore pjesnici i pisci kao i arhitektonska djela.

Već stari Egipćani imaju osjećaj za ljepotu vrtova, koju otkrivaju u sjedinjenju tektonike i flore, no bez obzira na svojstvenost materijala. Nastojanje, da ovjekovječe motive iz bilinskog svijeta u kamenu, govori nam jasno o njihovoj ljubavi prema istima.

Vrtovi azijskog Orijenta u tijesnoj su vezi s plastikom, koja je njihov sastavni dio. Semiramidini viseći vrtovi otkrivaju nam prvi put motiv terasa. Ovo je prvo nastojanje ljudskog duha za umjetničkim svladavanjem prirodnog oblika zemlje.

Stari Grci posvećivali su mnogo pažnje umjetnosti vrtova, te se smatra da su u tom pogledu stvarali u velikom stilu. Pisci nam govore o velikim muzejskim vrtovima u Aleksandriji i o vrtovima uz hramove u Maloj Aziji i Grčkoj. Projekti rekonstrukcije grčkih gradova pokazuju nam grupacije zgrada usred ogromnih ploha gajeva. Grci nam prvi otkrivaju ljepotu pejsaža u odnosu prema arhitekturi. Njihov doboko razviti umjetnički osjećaj rezultira u veličanstvenom spoju arhitektonske konstrukcije s prirodnom ljepotom

Rimljani pokazuju također veliki smisao za umjetnost vrtova. Poznati su veliki carski vrtovi, sačuvani u planovima ucrtanim u mramor. Osjećaj samovlasti duha, protivan sentimentalnosti, koji je toliko svojstven Rimljanima, očituje se i u ovoj stvaralačkoj grani. Oni su prvi shvatili higijensku vrijednost bilja, koje postavljaju u prvom planu. Rim u svom cvatu pokazuje sličnosti s modernim velegradom. Ogromni broj stanovnika diže važnost socijalnog momenta, što se očituje u gradnji javnih parkova, kupališta i mjesta za borbe. Estetika vrtova razvija se time do zamjerne visine.

Srednji vijek posvećuje vrtu malo pažnje. Kako razabiremo iz starih crteža i u pjesmama Troubadura postojali su maleni vrtovi sa sjenicama i niskim ružama stisnuti među kućama. Uslijed utvrda te uopće ograničenog prostora sredovječnih gradova, ne dolazi vrt do

*) Kao osnova za ovaj članak poslužila su slijedeća djela o umjetnosti vrtova: Koch, Gartenkunst im Städtebau i Ostendorf, Haus und Garten.

slobodnog razvitka. On je zatvoreno mjesto pogodno sentimentalnom snatrenju. O nekom stvaranju u općenitom i socijalnom smislu ne može ovdje biti govora. Sav interes čovječjeg duha apsorbovala je crkva.

Tek s Renesansom počinje se slobodno razvijati umjetnost vrtova. Ljubav za slobodu stvaranja oživljuje umjetničke težnje Antike. Na ostacima negdašnjih rimskih vila nastavlja se djelo novog vremena. Vrt se proširuje. Oko grada se nižu posjedi bogatih građana kao u Starom Rimu. Vrtovi postaju mjestima za stanovanje društva.

Još se uvijek ne manifestuje pravo težnja za jedinstvenošću između građevine i vrta. On je raskidan u više dijelova, razdijeljenih zidovima i terasama, čemu mnogo doprinosi neravnost terena u Italiji. Renesansni vrt je ispunjen statuama, bosketima i fontanama. Terasa u parteru zamjenjuje sredovječni cvjetnjak. Na ulazima nalazimo često umjetne spilje, pećine i vodopade. Osobito igra vode predstavlja važnu tačku renesanskog vrta. Grade se kanali i otoci. Osjećaj osvježenja glavni je motiv kod gradnje vrtova toga doba.

Poslije Renesanse stvaraju u ovoj grani umjetnosti mnogo Nizozemci. Oni preuzimlju od Talijana, ali više nastoje oko arhitektonske jedinstvenosti vrta i grada. Motivi kanala dolaze kod njih do svog pravog značenja. (Svršit će se.)

Jednoljetno i dvogodišnje vrtno cvijeće.

Jednoljetno je ono cvijeće, koje u istoj godini iz sjemena uzraste, cvate i donese zrio plod i sjeme. Mnoge vrste ovog cvijeća treba samo posijati na stalno mjesto, gdje ono onda bez ikakove osobite njege raste i procvate. No ovako posijano cvijeće ipak treba nekoliko tjedana dok se posve razvije i procvate. Cvjetna gredica dugo je vremena pusta. Zato se preporuča, da se u klijalištu ili na posebnoj gredici presadnici uzgoje različne vrste jednoljetnog cvijeća, a onda se presađuju na stalnu cvjetnu gredicu, gdje se nabrzo razbujaju i procvatu.

Među jednoljetnim cvijećem ima biljaka sitnih, patuljastih, ali i čitavih orijaša, kao na pr. suncokret (Helianthus), ricinus (Ricinus). A ima i biljaka penjalica, koje u kratko vrijeme obaviju i prekriju znatne površine, pa su lijep ukras vrtnih sjenica, veranda i balkona. Takve su jednoljetne penjalice na pr.: Cobaea scandens, Maurandia, Ipomoea, pa ukrasni grah (Phaseolus multiflorus), japanski hmelj (Humulus japonicus), grahorik (Lathyrus), Thunbergia i dr.

Oveće jednogodišnje biljke najljepše se razviju ako imadu sa svih strana dovoljno prostora i svjetla, dok se niske jednoljetnice siju i sade dosta nablizu tako, da gotovo poput saga (ćilima) prekrivaju svoju gredicu.

Jednoljetno cvijeće, koje sijemo izravno na stalnu gredicu, treba posijati što ranije (u prvoj polovici mjeseca aprila), inače cvate suviše kasno. Ono se najbolje i razraste u rano proljeće dok ima više vlage u tlu i uzduhu. Bez ikakvog presađivanja uzgaja se izravnom sjetvom slijedeće jednoljetno cvijeće: katanac (Reseda), dragoljub (Tropaeolum), suncokret (Helianthus), gorocvijet (Adonis), kukolj (Agrostemma), turica (Alyssum), lazarkinja (Asperula), kokotić (Delphinium), vučika (Lupinus), mak (Papaver), žutelj (Calendula), neke vrste zvončića (Campanula), različak (Centaurea), ljetni šeboj (Cheiranthus), sadarka (Gypsophyla), polanak (Linaria), ognjica (Iberis), slijez (Malva), crnika (Nigella), orešac (Orobus), pa Godetia, Clarkia, Collinsia, Cosmea, Cynoglossum, Eschholtzia, Bartonia i dr.

U mlako klijalište ili u cvjetne sanduke sije se, onda pikira, a u svibnju na otvorene gredice presađuje: kadivica (Tagetes), lan (Linum), karanfil (Dianthus), zijevalica (Antirrhinum), kunica (Ageratum), trator (Amaranthus), neven (Helichrysum), netik (Impatiens), titrica (Matricaria), glumarica (Mimulus), pjetlova kresta (Celosia), noćurak (Mirabilis), plamenac (Phlox), šeboj (Cheiranthus), tušak (Portulaca), prženica (Scabiosa), raskolak (Schizanthus), dragušac (Senecio), sporiš (Verbena), i drugo cvijeće kao: Zinnia, Lobelia, Petunia, Nicotiana, Gaillardia, pa Aster (zvjezdan), koji sijemo tek u svibnju, inače već u ljetu ocvijeta.

Dakako da sve ovo cvijeće treba uvijek dovoljno vlage u tlu, pa za sušnijih dana treba zalijevati. Ocvale cvijetove treba odrezati, da se spriječi stvaranje ploda i time produži cvatnja.

Ima i t zv. dvogodišnjeg cvijeća, koje obično u kolovozu (augustu) sijemo, pikiramo a onda već koncem rujna presađujemo na stalno mjesto, gdje prezimi. U proljeću ovo cvijeće cvate a u jesen ugine. Među ovakovo dvogodišnje cvijeće brojimo: maćuhicu (Viola tricolor), potočnicu (Myosotis), gušavicu (Silene), naprstak (Digitalis), mjesečnicu (Lunaria), pupoljku (Oenothera), pa Alternanthera, Calceolaria i dr.

Uzgajanje različnih oblika patuljastih voćaka.

(Sa 3 slike.)

Kosa palmeta.

Kose palmete uzgajaju se na jednu, dvije ili više serija, u redovima (špaliri), ili suprotnim redovima, i to same kose palmete ili zajedno sa horizontalnim palmetama. To se ugodno dojimlje oka, jer horizontalne palmete ispune praznine između kosih palmeta. Na obim krajevima metnu se još dvije horizontalne polu palmete, tako da sve čini potpunu cjelinu.

Kose palmete kao i ostali oblici patuljastih voćaka uzgajaju se iz jednogodišnjih ili dvogodišnjih kalemova, koji se druge godine nakon presađenja obrežu 30—40 cm. nad zemljom i to na tri oka (pupa) to jest dva pobočna, a jedan iznad njih, i to koliko je moguće na prednjoj strani, tako da produžna grana, koja će iz njega izrasti, skriva rez. Iz pobočnih oka izrasti će dvije grane, koje će se razapeti koso (do 45 stupanja).

I u ljetu se rastegnu ponešto one pobočne grane, jer se time olakša njihovo potpuno razapinjanje slijedeće godine.

Druge godine obrezuje se u zimi: Pobočne grane režu se na jedno oko ozdo, a središnje na jedno oko sprijeda više ili manje dugo već prema snazi stabla, da se dobiju sa svake strane mladice i to što moguće pravilnije.

Za vrijeme ljeta treba izabrati mladice između dobivenih grančica, zatim ih pincirati na 4 ili 5 oka i tako zapriječiti daljnje rastenje.

Svake godine valja malo po malo produživati svaku od tih triju grana i postupati kako je napomenuto, dok se ne postigne povoljan uspjeh. Ovo vrijedi

za kose palmete od jedne serije. Kod palmeta koje želimo uzgojiti na dvije serije, obreže se druge godine središnja grana ili produžak na 30—40 cm i na tri oka kao i za prvu seriju a za vrijeme vegetacije postupa se jednako.

Palmete na tri serije uzgaja se na isti način, da se druge godine obreže produžna grana na 30—35 cm više, a uz to treba paziti, da svaka serija bude jednako udaljena od druge.

Horizontalna palmeta.

Slijedećih godina valja samo pomalo obrezivati već prema dobivenom rezultatu držeći u vidu jakost stabala.

2. Horizontalna palmeta.

Spomenuli smo da se kadšto kod uzgajanja redova (špalira) i suprotnih redova udružuje horizontalna palmeta sa kosom, a to zato da se ispune prazni prostori.

No često se uzgajaju i same horizontalne palmete. U tom je slučaju dužina donjih grana jednaka dužini onih pri vrhu. Sve serije vodoravne palmete moraju biti smještene koliko je moguće u istom razmaku, to znači 30—35 cm jedna od druge.

Kao što se sve vrste voćaka uzgajaju iz kalama, koji se druge godine obrezuju na tri oka, tako i horizontalna palmeta, samo s tom razlikom, da se grane mjesto da se razapinju koso, rastežu što je moguće više horizontalno (vodoravno).

U ljetu se grančice pinciraju, da se dobiju mladice, a sve suvišne se ujedno odrežu.

Slijedećih godina neka se reže umjereno već prema jakosti stabljika. (Svršit še se.)

Црвени крвави ушенац.

(Наставак.)

А. Мјере за предохрану јесу следеће:

1. Ко има јабуке, крушке, дуње и т. д. ваља цијелог љета редовно свако 15 дана да прегледа сва мјеста на воћки, гдје би могла бити уш. Чим се опази вуница, треба ју одмах премазати средствима, која ће се ниже навести. Младе гранчице треба одсјећи и спалити. Ако је воћка заражена у велико, одмах је треба пажљиво ископати, на истом месту све изгорети, а јаму гдје је воћка била, добро окречити живим кречом, а на мјесто извађене воћке не ваља исту врсту садити, него другу и то тек онда, кад се зараза коначно угушила и земља добро пречистила, „десинфиковала“.

2. У прољеће прије него што воћке почну да листају, треба их пажљиво прегледати, а особито стабло близу корења. Ако се нађе која воћка сумњива, добро се премаже кречним раствором и запамти се.

3. Сваку рану или сумњиво мјесто треба добро очистити и премазати раствором.

4. Треба се чувати оних садница, или калем-гранчица које су из сумњивог воћњака. Ако се и добије такве младице, треба их добро очеткати па окречити; дубља мјеста и пукотине ваља замазати воћарским воском, или јаком сапуницом попрскати, да би се уништило легло.

5. Свак треба да строго пази, да се зараза не донесе, а ако се и донесе, да се одмах угуши.

6. Од велике је користи и кречење воћака нарочито стабала при дну (врат), да би креч угушио заразу. Рањава мјеста на гранчицама „храстава“ пошто се очисте од бијело-крваве навлаке, ваља намазати воћарским воском (дрвомазом) да боље зарашћује. Чистоћа је у пола лијечење.

Дрвомаз прави се од 1 дијела колофонијума (смоле јелове) $^1/_2$ д. воска и $^1/_4$ д. шпиритуса, којој се смјеси дода 1 кашика уља (зејтина) да се боље размазује. Прво се на тихој ватри растопи смола и восак, скине шерпења (судић) са ватре и уз непрестано мијешање сипа шпирит и најзад и зејтин. Добро је рањава мјеста премазати и катраном. Воћар — љубитељ, треба да скрене особиту пажњу на воћњаке, односно јабуке у градини свога сусједа, те ако су исте заражене, да се предузме љијечење — и прекине употреба калем-гранчица.

(Свршит ће се.)

Pikiranje i presađivanje povrća.

Kad iz sjemena uzrastu male biljčice i razviju prva 2—4 listića, tad je pravi čas, da ih presadimo na nešto veći razmak, 3—5 pa i do 8 cm razdaleko. Ovo prvo presađivanje zovemo pikiranjem.

Pikiranje je osobito korisno kod rajčica i krastavaca, ali i kod različnog drugog povrća, naročito zeljnatog. Od korijenastog povrća pikira se jedino celer, jer drugo povrće ove vrsti dobiva uslijed pikiranja rašljasto korijenje.

Pikira se bilo u mlaćna ili hladna klijališta ili pak na otvorene vrtne gredice, koje se u rano proljeće mogu zgodnim pokrovom od nevremena zaštititi. Ali pikirati možemo i u posebne sandučiće napunjene rahlom zemljom. Pikiranje obavljamo uvijek za ponešto vlažnijeg vremena najbolje izjutra ili pod večer, kad je najmanja opasnost da se korijenje mladih biljčica ne posuši. Biljčice treba oprezno izvaditi iz zemlje sa neoštećenim korijenjem. Ne valja ih jednostavno izvući, nego podrovati prstom ili drvcetom a onda podrovani grumen izdignuti. Iz ovako izvađenog grumena lako se dadu pojedine biljčice odijeliti a da im se korijenje ni malo ne ozlijedi. Prije vađenja dobro je zemlju navlažiti.

Samo pikiranje vrši se tako, da se za svaku pojedinu biljčicu načini u zemlji rupica pomoću oblo zašiljenog drvceta. U ovu rupicu stavi se korijenje biljčice upravo tako duboko kako je i prije pikiranja stajalo. Treba napose paziti, da se glavna žila korijena ne savine. Pomoću spomenutog drvceta zemlja se sa svih strana pritisne uz korijenje biljčice i poravna tako, da oko biljke ne bude tlo niti udubljeno niti nahumčano. Krastavce i rajčice pikiramo nešto malko dublje.

Gdješto običavaju prirezati korijenje biljčica prije pikiranja, ali to nije potrebno.

Kod pikiranja na otvorene vrtne gredice treba da te gredice valjano priredimo t. j. razrahlimo te kompostom ili trulim stajskim gnojem pognojimo. Taj gnoj ukopamo u zemlju posve plitko. Preporuča se osim toga, da se tlo s površine pokrije par centimetara debelim slojem na po strulog stajskog gnoja. Ovaj gnoj čuva tlo od okorivanja i prebrzog isušenja, a ujedno je za biljke vrijedna zaliha hraniva, koja se kišom ili kod zalijevanja vodom rastapaju i prodiru u one slojeve tla, gdje se širi korijenje.

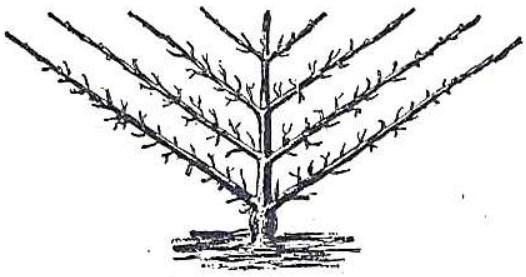

Kosa palmeta.

Pikiramo uvijek u redove koji su, prema vrsti biljčica, 10—25 cm razdaljeni. Nakon pikiranja treba zemlju oko biljčica čestito zaliti vodom i to kroz ružu (prskalicu).

Biljčice, koje smo pikirali u klijalište ili na pokrivene gredice, treba što više zračiti, da se priuče na vremenske nepogode, kojima će biti izložene, kad budu konačno presađene na otvorene vrtne gredice. Ipak ih treba isprva zaštićivati ne samo od studeni nego i od prežestokog sunca. Dakako da treba marljivo plijeviti korov a između redova plitko okapati kadgod se tlo ikoliko okori. Zalijevati treba pažljivo i uvijek kroz ružu (prskalicu).

Presađujemo biljke na stalno njihovo mjesto u povrtnjaku onda, kad razviju 4 do 6 pravih listova (osim onih dvaju prvih listića, supaka). Presađivanje vrši se gotovo isto tako kao i pikiranje. Ali kako su sada biljke već prilično uzrasle, odignut ćemo ih iz zemlje lopatom, a kod sađenja služit će nam nešto dulje i deblje oblo i zašiljeno drvo: sadilica. Biljke ćemo saditi u onolikom razmaku redova i biljaka, koliko treba i posve doraslim biljkama.

Prije presađenja dobro je da korijenje sadnica umočimo u kašastu smjesu ilovače, kravljih izmetina, komposta i vode, što osobito prija sadnicama različnog zeljnatog povrća. Sadnice rajčica, patlidžana, krastavaca i paprike vadimo tako da im ostavimo grumen zemlje oko korijenja, pa ih sa tim grumenom i presadimo. Kod presađivanja luka i celera prirežemo ponešto nadzemnu zelen. Dubljina sadnje često je od odlučne važnosti. Preduboko posađene biljke uspijevaju slabije od onih, koje su dosta plitko posađene. Osobito celer i luk kao i glavatica salata ne podnosi preduboku sadnju, pa uzraste sasvim drukčije, nego li dotičnoj sorti odgovara.

D. R.

Razno iz vrtlarstva.

Grašak sadimo u ožujku ili travnju na otvorene vrtne gredice i to u redove ili u kućice. Na jednoj gredici sadimo samo u dva reda međusobno udaljena oko 30 do 50 cm. U redovima sadi se sjemenka od sjemenke 5 do 8 cm razdaleko. Poluvisoke i visoke vrsti treba nakolčiti granjem ili pak između redova napeti žicu, jer je grašak biljka penjalica, pa treba neko uporište da ne polegne po tlu. — Čim grašak iznikne treba okopati, a kad uzraste na 10 do 15 cm i ogrnuti. Kod nas je običnija sadnja u kućice, to jest u jamice, u koje se sadi po nekoliko sjemenaka.

Pokrivanje tla papirom za vrijeme vegetacije je novo sredstvo, kojim se prirod povrća ili drugog vrtnog bilja može povisiti. Za pokrivanje tla ima posebno u tu svrhu pravljeni čvrsti, impregnirani papir tamno-sive boje, nazvan „Cinkopapir". Tim papirom prekriju se gredice kad smo ih već posve priredili za sadnju, dapače i vodom zalili. Na mjestima gdje ćemo posaditi biljke, izrežemo u papiru 5 do 6 centimetara široke rupe, kroz koje se biljke usade u zemlju. Biljke rastu lijepo, a da im baš nikakvi korov ne smeta, jer ispod tamnog papira nema dovoljno svjetla, a bez svjetla nema ni korovu života. No ovaj papirnati pokrivač vrijedi tlu i po tom što spriječava ohlađivanje zemlje, a sunčana toplina ugrije tamni papir i preko njega ulazi u zemlju. I vlaga se dugo zadrži u tlu ispod papira, pa se biljke u takvom tlu nalaze u vrlo povoljnim prilikama i navodno znatno bolje uspijevaju. Zrak ulazi i izlazi kroz one rupe kao kroz kakove dimnjake, pa biljke ne pate od nestašice zraka.

Ovaj način pokrivanja tla izmislili su američki farmeri, pa su time navodno povisili prirod sladorne trske, rajčica, ananasa, duhana, krastavaca i drugog bilja za 25—40 procenata.

Mušmula (Mespilus germanica) u mnogim je našim krajevima mal ne nepoznata voćka, premda svagdje kod nas može da dobro uspijeva i rodi bez ikakove osobite njege. Zadovoljava se skoro sa svakim tlom i položajem. Plodovi obiru se u listopadu ili studenom, pa se ostavljaju dok ne omekšaju kao gnjili, jer tada postanu mirišljivi i slasni za jelo.

Ako se porežeš o kakav komadić stakla ili inače ozlijediš radeći u vrtu, pazi da u rani ne ostane ni trunak zemlje. Ranu odmah isperi čistom vodom, a onda raskuži jodnom tinkturom ili drugim kakvim sredstvom za raskuživanje. U zemlji naime živi bacilus tetanusa (ukočenosti), opasne bolesti, koju taj bacilus uzrokuje, ako se kroz ranu uvuče u krv. Na površini rane on se brzo razmnoži, a otrov što ga izlučuje ulazi u krv i otruje čovjeka tako, da kroz tjedan dana može da čovjek i umre. Treba dakle svaku i najneznatniju ranicu, pa i običnu ogrebotinu, oprati i raskužiti pa time otkloniti svaku opasnost.

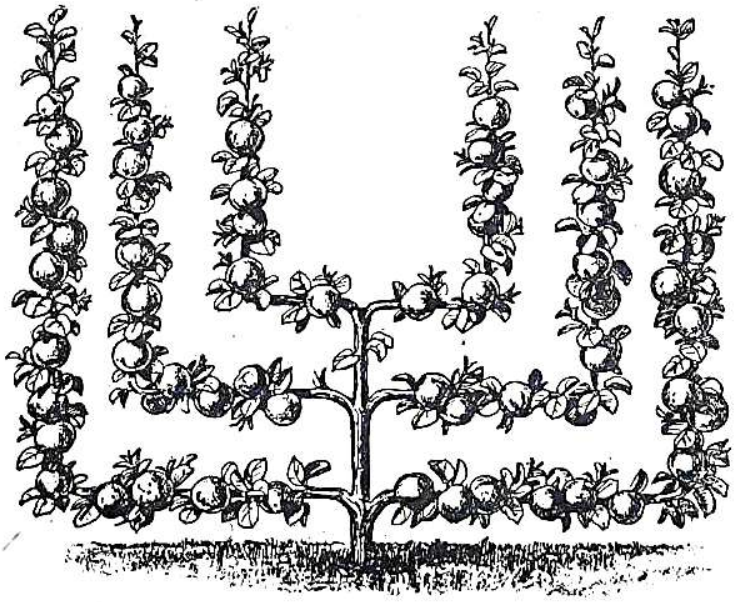

Verrierova palmeta.

Najvažnije radnje u vrtu.

(Travanj—April.)

Mjesec april od davnine je poznat kao vrlo promjenljiv mjesec. I zato je on vrtnom bilju najopasniji. Tek što toplo proljetno sunce probudi bilje na živahnu vegetaciju znade nadoći nenadana studen pa i snijeg. Bilju mogu osobito da naškode oštri ledeni vjetrovi kao i proljetni mrazovi. Mirni, nevjetroviti dani, pa i za jaće studeni, obično ne donose nikakve ozbiljnije štete, pogotovo ne onom bilju, koje nije suviše osjetljivo. Treba stoga sve biljke, naročito one u klijalištu, otvrdnuti to jest priučiti na vremenske promjene, koliko je samo moguće. Za slučaj iznenadnog mraza valja imati u pripravi slamne pletere ili drugo kakvo pokrivalo. Dobro je sredstvo, kojim se može predusresti šteti mraza, palenje granja, slame i sličnih tvari, koje kod gorenja jako dime. Bilje prekrito dimom ne će mraz oštetiti.

U voćnjaku svršavamo poslove prošlog mjeseca, u koliko ih nismo doslije posvršavali. Treba požuriti kalamljenjem i precjepljivanjem. Kad započnu življe kolati sokovi, kalamit ćemo samo pod koru. — Starije voćke, koje unatoč najveće njege ne daju dovoljno ploda, pomladit ćemo tako, da s proljeća prirežemo na $^1/_4$ do $^1/_2$ duljine sve grane. Iz izboja, što će nakon toga potjerati, formirat ćemo novu krošnju. Dakako da rezotine treba omazati cjepilnim voskom a veće rezotine katranom. Ovim omazivanjem sprječavamo ne samo gnjilenje drva nego i prekomjerno istjecanje odnosno ishlapljivanje sokova. Napominjemo, da se opisanim načinom mogu pomlađivati voćke i u mjesecu kolovozu ili rujnu, dakle pri koncu ljeta. Pomlađivanje uspjet će kod sveg našeg jezgričavog voća ali i kod šljiva. Kod trešanja uspjeh nije uvijek siguran, jer se dešava, da na ostacima odrezanih grana ne izbiju novi izboji. Još prije započetka cvatnje dobro je po prviput preduzeti štrcanje otopinom modre galice, ($^1/_2$ ili najviše 1 kg modre galice na 100 litara vode), da se u zametku suzbiju različne bolesti voćaka. — Mlade voćkice pregledati i prema potrebi privezati uz kolac, da pravilnije rastu i da ih vjetar ne lomi. Oko debla voćaka prekopati t. zv. zdjelice a prekopano tlo prekriti slojem dovoljno truloga gnoja. — Odrezati treba sve t. zv. mlazove na voćkama osim onih, koji će nam trebati za popunjenje praznina u krošnji. Pojedine grane, koje slabo rastu, kao i čitava stabla, koja se dosta snažno ne razvijaju, ne cvatu i ne donose ploda, popravit će se, ako im koru na par mjesta zarežemo zarezom po duljini. Pri tome ne valja nožem suviše duboko zarezati, jer treba prorezati samo koru bez da i u drvo zarežemo. — Gusjenice i sličnu gamad kao i hrušteve treba tamaniti odmah, čim se pojave.

Voćno grmlje treba da je već obrezano a zemlja pod njim okopana i bez korova.

Čim se vrijeme ustalilo, skinuli smo zimski pokrov sa smokava, kojim smo (u kopnenim i studenijim našim krajevima) štitili smokve od zimske smrzavice. Suhe, kržljave i pregusto porasle grane odrežu se ili prirežu. Smokva voli snažnu zemlju, pa joj prija gnojenje posve strulim gnojem, a nema li u zemlji dosta vlage, prija joj i zalijevanje.

Jagode mogu se presađivati još i sada, ako to nismo već u jesen učinili.

Cvatuće voćke dobro je kadšto malo prodrmati, da se ubrza stresanje peludnog praška na njuške pestića, kako bi se što više cvjetova oplodilo.

U povrtnjaku nastavljamo sve radnje iz prošlog mjeseca. Sada je doba glavne sjetve na otvorenom vrtu. Siju se različne vrsti salate glavatice pa različno zeljnato povrće kao zelje, kelj, koraba, karfiol i dr. Nešto kasnije sije se lisnati, kelj i slično zeljnato povrće, koje za trošnju dospijeva tek nakon jesenskih mrazova. Treba sada posijati i povrtnicu, rotkvu, mrkvu, španjolski zmijak, dakle sve ono, što doslije još nije posijano. Ponovno sadi se grašak; polovicom mjeseca grah čučavac a podkraj mjeseca i grah tačkaš. Svakih desetak dana sadi se po koji novi red, da nam kroz cijelo ljeto ne uzmanjka svježeg povrća. — Presađujemo presadnice različnog ranog povrća na otvorene vrtne gredice. Tako: karfijol, rano zelje, glavati kelj, korabu i slično povrće. Obilatim zračenjem treba da još u klijalištu priučimo ove presadnice na vremenske promjene i nepogode. Nismo li to već prije učinili, treba da do polovice travnja posijemo krastavce, buče, dinje i slič. u klijalište ili u cvjetne lončiće odnosno u kutijice, a odatle ćemo biljke presaditi u svibnju na otvorene vrtne gredice. Za ikoliko povoljnog vremena sadimo krumpir, isprva rane a poslije i kasnije sorte. Na posebne gredice sijemo raznovrsno mirodijsko bilje pa ga odatle pikiramo odnosno rasađujemo.— U ovom je mjesecu vrijeme za nasađivanje novih šparžišta. U tu svrhu rabimo jedno ili dvogodišnje špargine rasadnice. Prve godine možemo među redovima šparge saditi kao međuusjev salatu glavaticu, korabu ili slično povrće. — Sve povrtne gredice treba marljivo plijeviti, okapati, a nadođe li toplije sušno vrijeme, trebat će i zalijevati.

U cvjetnjaku odstranimo zaštitni zimski pokrov sa ukrasnog grmlja, ruža i drveća gdjegod to još nismo učinili. Ruže treba i obrezati pri čemu odstranimo sve kržljave, prestarjele grane kao i one, koje se unutar krošnje ukrštavaju. Preostale zdrave i snažne grane prirežemo na 2 — 5 pupa, t. j. kod bujnije rastućih vrsta ostavljamo 4 — 5 a kod slabije rastućih samo 2 — 3 pupa. Ovako prirezane ruže treba privezati uza prikladan kolac. Ruže penjačice ne prirezuju se tako, nego se ostavlja potreban broj mladih izboja, koje prirežemo tek toliko, da odstranimo onaj vršak, koji nije dovoljno odrvenio. Kod strmoglednih ruža (Trauerrosen) obrezujemo što moguće manje, pa se u glavnom tek ograničujemo na čišćenje i prorjeđivanje pregustih izboja. — Raznovrsno ukrasno grmlje i drveće treba također pročistiti, ali prirezivati samo ono, koje na vršcima grana ne nosi cvjetnih pupova. Sve rano cvatuće grmlje i drveće obrezivat ćemo radije nakon proljetne cvatnje. Svakako u slučaju, kad ne znamo bili ili ne bi obrezali, bolje je ne obrezivati ništa, nego li nerazumnim obrezivanjem uništiti cvat. — Sijemo raznovrsno jednoljetno cvijeće na otvorene vrtne gredice, a mlade sjemenjačice rasađujemo na prikladan razmak. Mnoge vrste jednoljetnog cvijeća ljepše napreduju i obilnije cvatu, ako smo ih do presađenja uzgajali u klijalištu ili u cvjetnim sanducima. Sadimo gomolje i lukovice raznog cvijeća (Gladiola, Montbretia, Oxalis i slič.) Da cvatnja Gladiola bude što dugotrajnija, sadimo ih u razmacima od 10 — 14 dana sve tamo do lipnja. Sve cvjetne gredice treba češće okapati i plijeviti a tako i različno ukrasno grmlje i ruže. Cvatu sada: zumbul, tulipan, šafran (Crocus), procjepak (Scylla), Myosotis (potočnica), maćuhica (Viola tricolor), plamenac (Phlox), Primula, Auricula, Anemone, Aubrietia, Erythronium, Adonis, Gentiana, Iris (perunika), Saxifraga, Pulmonaria i mnoge druge. Od ukrasnog grmlja i drveća cvatu: dren (Cornus mas), Mahonia, Forsythia, Prunus triloba, Amygdalus, Ribes, Cydonia, (Chaenomeles), Caragana, a osobit su ukras vrtova i cvatuće voćke.

Travnjak treba pomno njegovati. Sada je najbolje doba za sjetvu travnog sjemena, koje sijemo na duboko prekopano i kompostom obilno pognojeno, te valjano uravnano tlo. Sjetva neka je jednolična. Zasijano tlo treba pomoću kakve daske čvrsto pritisnuti, a za ikoliko sušna vremena zalijevati.— Korov sa travnjaka temeljito čistiti; trajni korov korijenjem izvući iz zemlje kadgod se pojavi. Svakih par tjedana treba travnjak pokositi kosom ili ručnim strojem za košnju travnjaka.

Sobne biljke lončanice u živoj su vegetaciji, pa im treba što više zraka i svjetla kao i dovoljno vlage. Sadenice pelargonija od prošlog ljeta treba presaditi u pojedine lonce. Pikirati treba sjemenjačice raznovrsnog cvijeća. — Sijemo sada biljke penjalice za ukras balkona, predprozornice ili verande, ako to već nismo učinili. — Biljke, koje treba presaditi, a do sada nisu presađene, sada presađujemo.

Razno iz sitnog živinogojstva.

Peradnjak treba češće čistiti i raskužiti, da se spriječi umnažanje kojekakve gamadi, koja bi mogla mladom leglu ozbiljnije nauditi. Sada na početku proljeća treba napose cio peradnjak temeljito očistiti i raskužiti. Sve pomične dijelove treba iz peradnjaka izvaditi i čestito očistiti oštrom metlom ili četkom, a po tom jakom lužijom temeljito oprati i čistom vodom isplahnuti. Isto tako i stijene peradnjaka. Kad se sve dosta osušilo, treba peradnjak s nutarnje strane ovapniti. Za tu svrhu preporuča se uzeti smjesu od 20 litara vapnenog mlijeka (t. j. vapna rastopljenog u vodi, kao za vapnenje zidova), kojemu se primiješa 1 litar

petroleja, oko pola litre kreolina ili kojeg drugog sredstva za raskuženje, a treba u toj tekućini rastopiti i šaku ili dvije soli. Da ova otopina bolje prianja uz stijene peradnjaka, dobro joj je primiješati još i četvrt kilograma rižinog brašna, koje smo prije u toploj vodi razmuljili.

Preporuča se nastrti gnijezdo strugotinama (hoblinjem) crnogoričnog smolastog drva a na to tek sijeno ili slamu. Po podu peradnjaka treba posuti nešto vapna (živog, koje se ugasilo i raspalo samo onom vlagom, što ju vapno upije iz vlažnog zraka). — Živad neka i u zatvorenom prostoru ima dosta pijeska a po mogućstvu i prilike za čeprkanje. Za to je dobro metnuti u peradnjak iskopani komad busena sa travnjaka.

Valjana hrana treba ne samo mladunčadi nego i nesilicama, koje nesu i više i bolje, ako im u hrani dajemo uvijek dovoljno zelenja, mesnih otpadaka i mrvljenih kostiju ili ljupina od jaja.

Mladi guščići u prvo su vrijeme vrlo osjetljivi na studen i vlagu, pa ih samo za lijepih i suhih dana puštamo na travnjak i na pašu, što im očito vrlo prija. Treba ih čuvati od kiše, rose i sunčane žege. Hranimo ih isprva sitno sasjeckanim tvrdo kuhanim jajima, promiješanim sa smrvljenim starim kruhom ili kuruznim brašnom. Za kojih osam dana dodaje se tome i sasjeckanog lišća koprive, a kasnije salata i drugo zelenje pa i kravska repa. Sasjeckana jaja dajemo samo prvih desetak dana; kasnije bi takva hrana bila preskupa.

Mladi pačići otporniji su nego guščići, ali ih ipak treba čuvati od kiše, studeni i sunčane žege barem prvih par tjedana. Hranimo ih jednako kao i guščiće. No pačići su vrlo proždrljivi, pa si nađu nabrzo i sami kojekakve hrane.

Ostale sitne domaće životinje treba hraniti samo zdravom hranom Zelena hrana ne smije biti mokra, ukisla ili uparena. Prije zelene dobro je davati uvijek nešto suhe krme, da si životinje utaže prvu glad pa da ne jedu odviše pohlepno zelenu krmu. Mladu jagnjad i jariće naskoro puštamo zajedno sa starima na pašu, ali ne na vlažan travnjak.

Mladi kunići izlegu se slijepi i goli, pa im dlaka počinje rasti tek od četvrtog petog dana, a progledaju tek iza devet deset dana. Za njihovu prvu hranu ne moramo se brinuti, ali moramo tim bolje hraniti kunicu.

Mali praščići (odojci) počinju već nakon par tjedana da uz mlijeko pomalo jedu i drugu hranu kao n. pr. ječmenu prekrupu.

U pčelinjaku započeo je radini život. Pčele za povoljna vremena već marljivo izlijeću na pašu, jer mnogo je bilje sada u cvatu, pa na raznovrsnom cvatućem drveću, grmlju, na voćkama kao i različnom poljskom i vrtnom bilju nalaze pčele već dosta peluda i meda. Mlado pčelinje leglo treba mnogo hrane, a budno oko pčelarevo mora da u pravi čas opazi, ne treba li koji pčelac možda umjetno prihranjivati, jer se zimska zaliha možda iscrpla. Bez dovoljno hrane pčelac će upravo u ovo doba lako nastradati. Matica u takvome pčelcu prestane nesti a pčele radilice napuste mlado leglo, koje tada ugine i gnjije. Od toga gnjileža ubrzo nastrada cijeli pčelac. Sve to dade se spriječiti umjetnom prihranom ili spajanjem slabih pčelaca sa jakima. A može se i prostor u kojem matica leže jaja suziti pomoću t. zv. Hanemanove rešetke, kroz koju mogu da prolaze pčele radilice, ali ne može matica, jer ona je nešto veća i krupnija.

O postupku sa jajima za nasađivanje.

Piše: J. Oberhofer, direktor drž. dobra u Božjakovini.

U ovom i dojdućem mjesecu najveća je potražnja jaja za nasad, jer svaka domaćica dobro znade, da su pilići, koji se izlegu u ožujku i travnju najbolji. Za 6 - 7 mjeseci dobivamo od njih koke, koje počinju nesti. Kasnije izležena perad počima nesenjem tek na proljeće. Stoga je ona prva unosnija, dok ovu drugu hranimo cijele zime badava. Neću ovdje da spominjem i tržnu vrijednost rane peradi.

Pa sada i čitamo mnogo ovakovih oglasa: „Prodajem jaja za nasad Plymouth Rocks kokoši, ili pasmine Rhode Issland, čuvene nesilice, i t. d. Cijena je jajima od 4 do 10 Din po komadu.“ Mnoga domaćica želeći da ima dobru vrst kokoši, naručuje jaja tih preporučanih pasmina. Konačno ih dobije dobro zapakovana i cijela, nasadi pod kvočku, kvočka dobro sjedi, i sve ide dobro do leženja. No dan leženja je obično i dan razočaranja. Od 17 ili 21 jajeta izleže se samo nekoliko pilića, od 50 jaja isto tako. Jaja su stigla u potpunom redu, kokoš je dobro sjedila, a konačni rezultat slab! U nekim jajima bilo je zametnutih pilića, koji su još nerazvijeni uginuli. U nekim jajima je pile živo, prokljuje ljusku, no ne može se je riješiti i ugine. I tako eto mnogo neprilika. U očima domaćice kriv je svakako pošiljač, jer je on valjda poslao već prestara jaja, ili su jaja bila neoplođena. Slijedi oštrije pismo pošiljaču, i do godine se jaja više od njega ne naručuju, već će domaćica pokušati sreću kod drugoga. Rezultat će obično biti sličan onome prve godine. U čemu je zapravo razlog tome neuspjehu?

Glavni razlog leži bez dvojbe u samomu načinu otpošiljanja.

Za uspješno leženje moraju jaja biti oplođena i svježa. Pod kvočku mogu se staviti i 20 dana stara jaja, dok su za vještačko leženje najbolja ona, koja su stara 5—6 dana. Jaja za nasad treba do samoga nasada češće okretati i držati da leže okomito na za to uređenoj rešetki ili polici, da se zametak ne priraste o jednu stranu. I u tom slučaju će se pile razviti, no neće se moći kod leženja (izvaljivanja) riješiti ljuske, pa je izgubljeno. Za nasad se neka uzimaju jaja od kokoši, starih 2—3 godine, jer su takova najbolje razvijena. Ovako spremana i čuvana jaja, te izabrana na težinu od 55—65 grama, dati će leženjem vrlo dobre rezultate, kad ih sami nasađujemo

Drukčije će stvar ispasti, ako isto tako spremana, čuvana i odabirana jaja šaljemo željeznicom ili poštom. I najpomnije pakovanje u papir, otavu i t. d. ne daje dovoljnu garanciju, da će jaja za leženje biti ušćuvana. Jaja su naime na trešnju veoma osjetljiva. Trešnjom u jajetu lahko popucaju veze, koje drže žutanjak u središtu, pa takovo jaje za nasad ne valja. Ako se to i ne dogodi, trpi opet zametak u jajetu, te se pile i ne počne razvijati, ili ako i započne razvitak pileta, doskora prestane i ugine. Izvana se to na jajetu ne vidi, pa se i takova jaja, kojih bude uslijed takovog načina otpošiljanja mnogo, nasađuju, pa eto u tome leži krivnja za razočaranje domaćice na dan leženja. Izgubila je na vremenu i novcu, te nije postigla ono, čemu se već unapred veselila. Po tome vidimo, da ne leži krivnja niti na pošiljaču jaja, niti na domaćici, već na samomu načinu odašiljanja, s toga su prigovori domaćice najčešće i neumjesni.

Osobitu pažnju u pogledu otpreme jaja svraća uređaj, nazvan „Kolumbus", za otpremu jaja željeznicom ili kolima, sa kojim u Brnu provedoše uspjele pokuse. U ormarić za otpremu jaja umetnut je uređaj iz pletene ocjelne žice, u koji se umeću jaja. Svako jaje leži u posebnom ležaju od špirala, koje imadu svrhu paralizirati sve trešnjom nastale titraje. Po opisu izgleda stvar dobra, pa će se doskora i raširiti, te mnogo uplivisati na napredak u peradarstvu. Isti uređaj služi dobro i za spremanje jaja za nasad, jer se špiralni uređaj u ormariću cijeli dade najednom okrenuti, pa nije potrebno jaja pojedinačno okretati. Ali dok toga nemamo, najbolje je, gdje je to ikako moguće, kupljena jaja za nasad osobno odnijeti.

Ovom bi zgodom htio još spomenuti jedan način za nabavljanje plemenite peradi, kako bi domaćica sigurnije došla do željenog cilja, i nebi se trebala baviti sa loše prispjelim jajima za nasad.

U drugim naime državama dosta je raširen način odašiljanja pilića jedan dan starih, te se to sa uspjehom provodi. Tim načinom mogli bi i mi početi. Gojitelj plemenitih kokoši neka vještačkim načinom leže piliće, te odmah čim se izležu, razašilje naručiteljima. Tako će domaćica sigurno doći do pilića, a mnogo jaja plemenitih kokoši će se moći prištediti i korisno upotrijebiti, dok se ovako beskorisno bacaju na smeće.

Državno dobro Božjakovina započelo je sa prodajom jedan dan starih pilića.

Uzgoj kunića i njihovo krzno.

Piše: Stj. Šteidl, uzgajatelj kunića, Virje.

Uzgajanjem kunića kod nas se bavi vrlo malo ljudi. Razlog tome je taj, što se posvećuje vrlo malo pažnje toj i te kako korisnoj životinjici. U drugim naprednijim zemljama, kao na pr. u Belgiji, Francuskoj, Engleskoj i Njemačkoj je kunićarstvo vrlo važna grana gospodarstva, te stoji pogotovo poslije rata na vrlo visokom stepenu. U najnovije vrijeme kroči Amerika u toj grani velikim korakom napred, čemu je najjasniji dokaz, što je Amerika u prošloj godini potrošila preko 100 milijuna kunićjih krzna.

Uz neznatan potrošak hrane može imati svaki pojedinac (kod uzgoja 1 mužjaka i 2—3 ženke), svakog tjedna finu i sočnu pečenku, a zimi osim toga i fino njihovo krzno. Svatko, tko sa i malo prostora raspolaže, mogao bi se baviti uzgajanjem kunića, a kunić bi mu mnogo puta o blagdanima ušteđio izdatak za meso, koje je danas i onako dosta skupo.

Kunić nije izbirač u hrani, zadovoljava se sa svačim, ne zauzima mnogo prostora, a nadomješćuje svako drugo meso, koje se na sve moguće načine dade priugotoviti, pa je u velegradovima meso od kunića na dnevnom jelovniku.

U koliko se kod nas — tu i tamo — bavi tko uzgojem kunića, cilj uzgoja mu je taj, da imade čim više mesa, dakle posvećuje najviše pažnje onoj pasmini, koja je najveća i najteža, a to je na prvom mjestu belgijski orijaš. Naprotiv vrlo malo pažnje obraća se onim pasminama, koje uslijed svojeg krzna imadu mnogo veću vrijednost, a to su slijedeće pasmine: Havana, Alaska, Francuski srebreni, a pogotovo najnovija pasmina, takozvani Chinchilla. Da se kunićja krzna u velikoj mjeri upotrebljavaju najbolji dokaz nam je taj, što se je za vrijeme prošle zimske sezone u zagrebačkim trgovinama krzna moglo vidjeti pretežnim dijelom krzna spomenutih pasmina kunića, a cijena im je bila od 90—180 Din. po komadu, naime naprama finoći i veličini pojedinog krzna i to u naravnoj boji. Bijela sirova krzna od pasmina: bijelog orijaša, bijelog bečkog, Angora i grimiznog kunića su također skuplja od običnog sivog krzna, jer se mogu nositi u naravnoj boji.

U slijedećem broju „Uzornog Vrtlara", u koliko će prostor dozvoljavati, donijeti ću fotografiju spomenutog Chinchilla kunića, od kojeg je krzno danas najmodernije i najviše se nosi. Njegova naravna mramorno siva boja krzna cijeni se u veliko, a prema najnovijim podacima iznaša broj uzgajača te pasmine u Americi preko 100.000, a u samoj Kaliforniji preko 25.000. Dakle vrsta, koja zauzima među svima ostalim pasminama svakako prvo mjesto.

Pitanja i odgovori.

G. Fra Branko M-ć, Humac Ljubuški. — Nema sumnje da u Vašem samost. vrtu zemlja ljeti sadrži premalo vlage, pa zato voće opada kad nastupi vrućina i suša. No gnjilenju voća biti će uzrokom zarazna gnjiloća, bolest nazvana „Monilia", proti kojoj treba se boriti jedino tako, da se pobire i uništava sav bolestan plod što opadne na zemlju kao i onaj što sagnije a ipak ostane na drvu. Time se spriječava daljnja zaraza. Preporuča se osim toga štrcanje otopinom „Arsola" ili 1% otopinom modre galice i vapna.

Fotografiju vrta i pčelinjaka rado ćemo donijeti.

G. Rudolfo P., učitelj, Kešinci. — Rasad pečurke (Champignonbrut) možete dobiti kod tt. I. Kafka, Zagreb: 1 kg 40 Din., a dobije se i pismeni naputak, kako se s tim postupa. — Jaja za nasad Plymouth-Rocks kokoši dobijete kod kojeg od naših oglasivača.

G. Ivan O-k, Tolisa (Orašje). — Ribe sitnije mogu se konzervirati m a r i n i r a n j e m. Očišćene te skuhane ili pečene ribe stavimo u staklenu bocu (kakvu rabimo za ukuhavanje voća) te polijemo sa octom kojemu smo primiješali fino narezanog luka crljenca te nešto malo zgnječenog bijelog luka (češnjaka) i papra u zrnju. Ribe moraju biti sasma prekrite octom, na koji možemo naliti još i tanki sloj finog maslinovog ulja. Bocu zatvorimo pergamentnim papirom. — Prije trošnje treba se uvjeriti, da li su ribe ostale valjano konzervirane, što se lako dade prosuditi po mirisu i boji mesa.

G. Vl. Č-ć, Bitolj. — Proti zelenim ušima na ružama ima sredstvo „Tanaton" (400 gr. stoji 20 Din) a proti svim štetnicima na cvijeću preporuča se „Venetan" (200 gr. 28 Din.) Dobiva se, uz naputak o uporabi, u trgovinama sjemenja.

Obećanu sliku Vašeg vrta izvolite nam poslati.

G. D. P-n, Banja Luka. — Paunica rado si načini sama gnijezdo u visokoj travi ili u grmlju. Snese 5—6 ali rijetko kada više od 9 jaja. No ako joj jaja iz gnijezda odnosimo, znade ih snesti i do 15. Mladunčad se izleže za 4 tjedna, a u prvo vrijeme dajemo im tvrdo kuhano žumanjce od jaja, ličinke mravi, crve i sličnu hranu. U trećem tjednu jedu već i kuhani ječam, pšenicu i drugo zrnje, a od četvrtog tjedna ne trebamo se brinuti za njihovu hranu, jer onda jedu što i druga perad. Prvo su vrijeme osjetljivi na studen i vlagu. Jaja se mogu podmetnuti i pod kvočku.

Pretplata se plaća unaprijed!

Svu onu gg. pretplatnike, koji nam još nisu poslali pretplatu, molimo, da to odmah učine!

Pretplata se plaća unaprijed!

Razne vijesti.

Lozni rasadnik g. J. Šarića. U 5. broju donijet ćemo sliku iz loznog rasadnika g. Janka Šarića u Petrovaradinu. G. Šarić navršio je početkom ove godine tridesetgodišnjicu svog stručnog vinogr. i voćar. rada. God. 1896. svršio je tadanju vinogr.-voćar. školu u Petrinji, a nakon toga viši tečaj za vinogr. i voćarstvo u Božjakovini. U praksi upoznao je vinogradarstvo u okolini Ljutomera i Gornje Radgone kao i u vinorodnom Srijemu u Fruškoj gori. Bio je i u Americi, kamo ga je povukla želja, da upozna najnaprednije vinogradarstvo i voćarstvo u Kaliforniji. — G. Janko Šarić poznat je majstor u svojoj struci, pa si je savjesnim radom njegov rasadnik stekao odličan glas u vinogradarskim krugovima.

Hortikulturno društvo. U najskorije vrijeme imala bi se održati osnovna skupština u Zagrebu. Dan još nije ustanovljen, ali je vjerojatno da bi to imalo biti za vrijeme ovogodišnjeg Zagrebačkog Zbora. Do sada prijavljene članove obavijestit ćemo izravnim dopisom o danu i mjestu održanja skupštine, dok će i inače biti interesenti obaviješteni putem novina.

Novi cjenici.

Otto Mann, Samenzucht, Grossgärtnerei, Leipzig-Eutritsch izdala je o pedesetgodišnjici opstanka vrlo ukusno opremljen cjenik povrća i cvijeća. (152 str.)

Tt. Ivan Kafka, Zagreb (Preradovićeva ul. 8) redoviti cjenik gospodarskog, povrtnog i cvijetnog sjemenja kao i svih vrsti voćaka, živih biljaka, rasada i raznih potrepština vrtlars. i vinogr. (56 str.)

Elie Giraud, Ollioules (Var), France, cjenik cvjetnih lukovica za odašiljanje od 1. VII. do 31. VIII. Zajedno sa objavama u franc., engl., njem. i talij. jeziku opsiže cjenik u svemu 16 stranica.

Javna zahvala.

Svim cijenjenim kolegama, prijateljima i znancima, koji su mi prigodom moje pedesetgodišnjice rada na polju umjetnog vrtlarstva iskazali pažnju brojnim brzojavnim čestitkama kao i ličnim prisustvovanjem gore spomenutoj proslavi, slobodan sam da se ovim putem najsrdačnije zahvalim, jer mi je nemoguće pojedincima odgovoriti.

U dubokom uvjerenju, da ću i nadalje moći biti kao predsjednik na korist razvitku našeg dičnog Saveza, apelujem i ovom prilikom na cijenj. gospodu kolege, neka i u buduće što čvršće zbiju svoje redove i porade što življe za ciljeve našeg Saveza.

Sa odličnim poštovanjem, te s ponovnom zahvalom na iskazanoj mi počasti

bilježim se

Hinko Wilhelm,
predsjednik Saveza umjetno vrtlarskih obrtnika kralj. S. H. S.

Bilješke.

Tuluske guske. — Domaćeg gojitelja ove pasmine nije nam uspjelo naći, pa smo prema tome upućeni na francuske gajače. Poznata je tvrtka, koju možemo preporučiti: Jardin d'Aviculture de la Sarthe, St. Corneille (Sarthe), France. Tu se dobiju jaja za nasad tuluske guske poljoprivrednog tipa 12 kom. za 84 franaka, a industrijskog tipa za 72 Din. Žive guske jednog ili drugog tipa stoje (u zaporci cijena industrijskog tipa): 1 dan stare 17 franaka (12·—), 1 mjesec stare 35·— (25·—), 2 mjes. 50·— (40·—), 4 mjes. 80·— (65·—), rasplodni primjerci 100·— (90·), izložbeni primjerci 155·— (125·—) po komadu. — Sa dopremom živih primjeraka išlo bi vrlo teško, no jaja za nasad moglo bi se dopremiti, ali bi sa svim troškovima bila znatno skuplja od naznačenih cijena.

Proljetna vrtlarska izložba u Parizu bit će od 25. maja od 3. juna. Ovu izložbu priređuje „Societe Nationale d'Horticulture de France" (Francusko narodno hortikulturno društvo), koje ove godine slavi stogodišnjicu svoga osnutka.

Akviziciju i inkasaciju sviju oglasa za „Uzorni Vrtlar" na području grada Zagreba vrši knjižara M. Šek, Zagreb, Strossmayerova ul. 6, gdje zagrebački pretplatnici mogu i pretplatu uplatiti.

Izdavač i odgovorni urednik: **Stjepan Pirnat, prof., Zagreb, Ciglana 24.** — Tisak: **M. Šek, Zagreb, Strossmayerova ul. 6**

Vrtlara (baštovana) potpuno vještog povrćarstvu, cvjećarstvu i uređenju parkova, traži Uprava Državnog Oporavilišta na **Lokrumu** kod **Dubrovnika.** Isti mora biti potpuno vješt u svojoj struci, pismen, da je vojnoj dužnosti udovoljio, da je trezven i neoženjen. Početna plaća kao stalnog dnevničara 600·— Din. mjesečno, sa besplatnim stanom i hranom. Nastup službe odmah. Molbe obložene sa uverenjem o zdravstvenom stanju i predjašnjem službovanju — propisno taksirane, valja slati na:

Upravu Državnog Oporavilišta
Lokrum — Dubrovnik

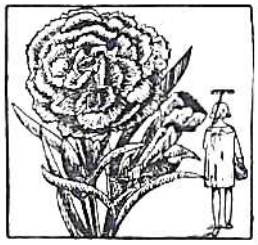

10.000 velikocvetnih okorenjenih
Amerikanskih karanfilov
v raznih bojah, za vrt in kučne prozore, 10 kom. 20 Din. razšalje
Vrtlarstvo Ivan Jemec
— Maribor —

Tajništvo dobara Rasinja

imade na raspolaganje

za proljetnu sadnju

!

500 kom. šipke (cijepljene ruže), visine od 1·20 do 1·50: **Madame Druschki, Maršal Niels i Crimson Rambler** I. vrste komad po 10·— Din. Zatim ima za proljetnu sadnju 800 kom. **Hortenzija,** jednogod. biljke u smjesi komad po 8·— Din.; osim toga imade 300 komada krasnih cvatućih **Primula obconica** u loncima u promjeru 15 cm, **Primula gr. fl.,** u smjesi, a među njima ima i **Primula fimbriata alba.** Cijena po kom. 8·— Din.

loko stanica Koprivnica.

Vrtlar

Absolvent Pomološkog instituta, sa višegodiš. praksom, traži mjesto. — Ponude na upravu.

Sađenice šparge

Argenteuilske, orijaške, najbolja i iskušana vrst za naše podneblje, 1—2 god. 100 komada 80 Dinara, prodaje **Vatroslav Schwabe,** nadvrtlar u Našicama.

Traži se vrtlar

za uređenje vrta u Karlobagu, ali samo na dva mjeseca. Ponude neka se šalju gđi. Ženki Gojtan, učiteljici u Gospiću.

Jaja за насад.

До краја месеца јуна продајем од јаребичасте Талијанке и од Минорке. Минорке укрштане Талијанкама. Кокоши су изврсне носиље. Јаја комад 2 Дин. шаљем на поузеће. — Влада Поповић, економ, Приједор (Босна).

Za klijališta

Karfiol „Snježna glava", Zelje Bečko „Express", Zelje Erfurtsko, Kelj Kapucinski, Koraba „Dvorsky", Mrkva Querande, kao i sve ostale vrsti povrtnog i cvjetnog sjemenja u najboljim vrstama nudja na veliko i malo:

B. Teply, trgov. sjemenjem, Zagreb
Jelačićev trg 6 - Telef. 14-91 - Laščinšćak 38
Brzojavi: **Seme - Zagreb.**

Najnoviji ilustrovani cijenik svakomu na zahtjev — badava i franko!

Proljetna ponuda

Ruže visoke i niske u 50 vrsti, samo ljepe vrsti: Remontant, Thea hybrida, Pernetiana, Polyantha i penjačice. — **Chrysanthema,** matice i mlade biljke. — **Pelargonium** zonale i peltatum. — **Fuchsia,** Salvia, Petunia, Begonia, Gloxinia, Hortensia i t. d. Rasadne biljke za vrtne maćuhice, Bellis, Myosotis i klinčće, Verbena, Phlox, Balsamine, Aster, Celosia, Antirhinum, Tropaeolum, Cobaea i t. d., kao i rasadne biljke od raznog povrća.

*

Cjenik na zahtjev badava i franko!

*

Eduard Pecina, Zagreb
Tratinska cesta 63c

Najbolje nosilice sa najtečnijim mesom imat ćete samo onda, budete li odgajali čistokrvne žute „Orpington" kokoši, od kojih možete

jaja za nasad

odmah u svakoj količini dobiti.

„ORPINGTON"

kokoš dosiže težinu od 4 kilograma, a pjetao 7 kg. Na zimu su vrlo otporne. Pilići se vrlo lako odgajaju. Ne zahtijevaju posebnu hranu ili posebnu njegu. — Za travanj i svibanj izvršujem narudžbe redoslijedno; buduć je tada veća potražnja, s toga primam predbilježbe već sada. Upiti na:

M. Waldgoni
Grubišnopolje (Hrvatska).

Kokoši

„Orpington" (Radgonke) bijele, dvije kokoši i pjetla, sa 10 komada jaja prodaje jeftino: **M. Waldgoni, Grubišnopolje** (Hrvatska).

Absolventica djevojačke vrtlar. škole

u Beču i Pragu (Krč) traži namještenje kao pomoćna sila. Osim srpsko-hrvatskog govori češki i njemački. Ponude na:
J. Chadraba, Tuzla (Bosna)

Mahonije *jednogodišnje, 15—25 cm visoke, 100 kom. 60 Din., 1000 kom. 500 Din.* **Vrtni klinčaci** *lijepi, grmasti, 50 kom. 60 Din., 100 kom. 100 Din. — prodaje:*
F. Urbánek, vrtlar, Maribor (K. Matjaža 7)

Svaki napredan vrtlar
da povisi prirod svojih usjeva mora upotrebljavati

umjetna gnojiva

koja daju sigurno povišicu priroda
SUPERFOSFAT
u odličnoj kvaliteti, pa
ČILSKU SALITRU, KALIJEVU SOL, VAPNENI DUŠIK, AMONIJEV SULFAT, te smjesu KAS
nudi uz najpovoljnije cijene

„FOSFAT" D. D.
za promet i trgovinu umjetnim gnojivima
Zagreb, Mažuranićev trg 4
Telefon 18—39
Sve upute i brošure o uporabi umjetnih gnojiva — besplatno!
Zastupnici u svim većim mjestima!

Zdravo voće i bogati urod
dobiti ćemo, ako voćke poštrcamo sa sredstvom

Arsola

(Arsenovo sredstvo za štrcanje)

Protiv oidiuma, plijesni (Monilia), na vinovoj lozi, voćkama i drugom kulturnom bilju sigurno djeluje

Sulfarol

(Sumporno sredstvo za štrcanje)

Na 100 litara vode ili otopine modre galice treba stalno primješati polovinu Sulfarola!

Zahtjevajte upute!

Za ova sredstva traže se preprodavači u svim krajevima.

Arsola	1 kg	Din. 44·—
Sulfarol prašak		Din. 40·—
Sulfarol pasta u pakovanju do 1 kg		Din. 48·—
Sulfarol pasta u pakovanju od 1 kg		Din. 44·—

„KAŠTEL" D. D.
KARLOVAC

ŠKOLSKI VRT
I
GOSPODARSTVO

Prilog „Uzornog Vrtlara“ godišta V. | List za unapređenje školskog vrtlarstva i gospodarsko-prosvjetnog rada narodne :::: škole. :::: | 1927. Travanj — April Broj 2.

Proizvodnja žitarica u vrtu.

Kod nas je skoro posve nepoznat vrtlarski način proizvodnje žitarica, koji je u prenapučenoj Kini poznat već od davnine.

Ali je i svakom našem gospodaru dobro poznato, da se pojedina biljka bilo koje naše žitarice bolje raskorijeni, pa razvije više vlati i bolje klasje, ako je sjemenka kod sjetve slučajno pala na snažnije tlo i ako tu ima više prostora za svoj razvitak. Kako bi se takova biljka razvila istom onda, kad bi ju po kojiput okopali i ogrnuli kao što činimo kod svake pojedine kukuruzne biljke!

Primjetit će tkogod: Što se moglo u Kini, ne može se ovdje kod nas. Ali gle, znameniti bilinogojac Dr. C. Fruwirth bilježi (u knjizi Dr. G. Kraffta: Die Pflanzenbaulehre, 11. izd. od god. 1919.), pšeničnu biljku, koja je imala 130 vlati sa toliko klasova, a donijela je 6855 zrna u ukupnoj težini 0.218 kg. Ta biljka je bez sumnje rasla u vrlo dobrim prilikama i to upravo u našoj Dalmaciji.

Nije dakle ni za naše prilike nikakova utopija, kad se kaže da bi se vrtlarskim načinom moglo proizvesti nekoliko puta više žita nego li se na istoj površini proizvede običajnim ratarskim načinom. U spomenutoj knjizi navode se kao najbolji žetveni rezultati u polju do 48 metr. centi ozime pšenice na 1 ha, što bi odgovaralo količini od kojih 33 metr. centi na 1 jutru. Ako su dakle mogući ovakovi rezultati ratarske proizvodnje pšenice, zašto ne bi bilo moguće i kod nas dobivati barem 30—40 mtc. pšenice na 1 jutru, ako ju proizvodimo intenzivnim vrtlarskim načinom. God. 1909. objavio je Demčinsky novi način obilnije proizvodnje žita, a od onda su pravljeni mnogi pokusi. Pa ako se i nije mogla ratarska proizvodnja žita pretvoriti u vrtlarsku, ipak su rezultati tih pokusa znatno utjecali na ratarsku proizvodnju, pa u naprednijem svijetu mnogi ratari siju žito u redove, da ga kasnije posebnim strojem okapaju i dakako postizavaju ljepše i bolje rezultate nego li običajnim ratarskim načinom. I kod nas su pravljeni slični pokusi, a nekoji su i objavljeni. Tt. „Jankomir d. d.“ (Zagreb) izvela je u malom opsegu slične pokuse god. 1926. na

svom posjedu u Stenjevcu. Pšenica je odlično busala, vlatala i klasala, ali žetveni rezultati nisu se mogli izmjeriti, jer vrapci izjedoše sve zrnje. Pokusi su izvađani u sredini velevrtlarstva rečene tvrtke, gdje na većoj površini nije bilo drugog žita, pa kako se nije mislilo na opasnost od vrabaca, uništili su ti prožderljivci sav prirod prije nego se što proti njima dospjelo učiniti.

Prema podacima rečene tvrke navest ćemo ovdje novije načine vrtlarske proizvodnje žita, ne bi li potaknuli koga od naših cijenj. čitatelja, da i sam pokuša. Naročito bi u školskom vrtu vrijedilo da se ovakovi pokušaji izvedu. Išlo bi to i na običnim vrtnim gredicama. Uspjeh ne bi izostao. Školska mladež, radeći oko usjeva na tim gredicama, upoznati će iz bliza, kako i žitarice znatno obilnijim prirodom naplaćuju bolju njegu. U kasnijem njihovom životu bit će im pred očima uvijek ta gredica školskog vrta te će ih sjećati, da i svakoj pojedinoj biljci žitarice treba udesiti što povoljnije prilike za razvitak, želimo li od nje obilna ploda. Opisat ćemo samo dva načina vrtlarske proizvodnje žita, koji su za školski vrt zgodni upravo s toga, jer zahtijevaju više radnih sila, kojih u školskom vrtu ne manjka.

1) Sjetva ozimina se na posebnoj valjano obrađenoj gredici obavi po mogućnosti dva tjedna prije običajnog vremena. Jarina sije se čim dopusti vrijeme, što ranije u proljeću. Sije se omaške rukom i tako nagusto, da pojedine sjemenke budu 1 do 2 cm razdaleko. Tri do četiri tjedna iza sjetve treba male biljčice presaditi na određene gredice, koje smo valjano gnojili i prekopali te potpuno očistili od korova. Vrtnom vrpcom odmjere se redovi 20 cm razdaleko, u kojima se pojedine biljke sade također na 20 cm razmaka. Sadilicom načinimo u zemlji rupu, u koju stavimo žitaričinu presadnicu tako duboko, da prvo donje koljence vlati bude upravo pod površinom tla. Presađivati treba za mutna i kišna dana ili pod večer. I zemlja neka je dovoljno vlažna. Nakon sadnje treba zaliti pojedinu biljku, a i kasnije prema potrebi zalijevati vodom, a po koji puta i vrlo razrijeđenom gnojnicom. Za vrućih dana smijemo zalijevati tek pod večer. Nakon 2 do 3 tjedna, čim su se biljke valjano ukorijenile, treba zemlju među redovima prorahliti plitkim okapanjem a korov plijeviti čim se ikoliko pojavi. Kod okapanja treba biljke i ogrnuti tako, da zemljom pokrijemo na 2 cm visoko ono prvo koljence vlati, koje je kod presađivanja ostalo nad površinom zemlje. Biljke koje se nisu okorijenile treba izvaditi i zasaditi druge. Kod ozimog žita ogrnut ćemo biljke još jednom prije zime, a u proljeću i po treći put i to prije nego započne vegetacija. Ako je usjev previsoko uzrastao, treba ga još prije zime na polovicu srpom prirezati, da se spriječi klasanje prije zime.

2) Možemo sijati i izravno na stalnu gredicu, a u tom se slučaju pojedina zrna meću odmah na razmak od 20 cm. Nakon 3—4 tjedna, kad pojedine biljke razviju 4—5 listića, presađujemo ih na istoj gredici tako, da pojedinu biljku u istom redu posadimo 10 cm dalje. Što se ne ukorijeni naknadi se sa pričuvne gredice. Ovaj način zgodniji je, jer ne treba biljke prenašati s jedne gredice na drugu, pri čemu uvijek postoji opasnost da im se posuši nježno korijenje. Inače se ove biljke njeguju jednako kao što smo naprijed spomenuli.

To je u glavnom sve, što treba reći o vrtlarskom načinu proizvodnje žitarica.

I ako je ove godine za jarine sjetva zakasnila, jer je kraj lijepog vremena trebalo već sjetvu obaviti, moći će se i sada pokušati. Molimo da nam se eventualni uspjeli pokušaji nakon žetve saopće pa ćemo ih objaviti u našem listu, u koliko budu poučni i od interesa za naše čitatelje.

O vrtlarskoj proizvodnji žita donijet ćemo još po koji članak te prikazati i druge metode, koje se mogu kod nas upravo u školskim vrtovima i sa školskom djecom najbolje prokušati

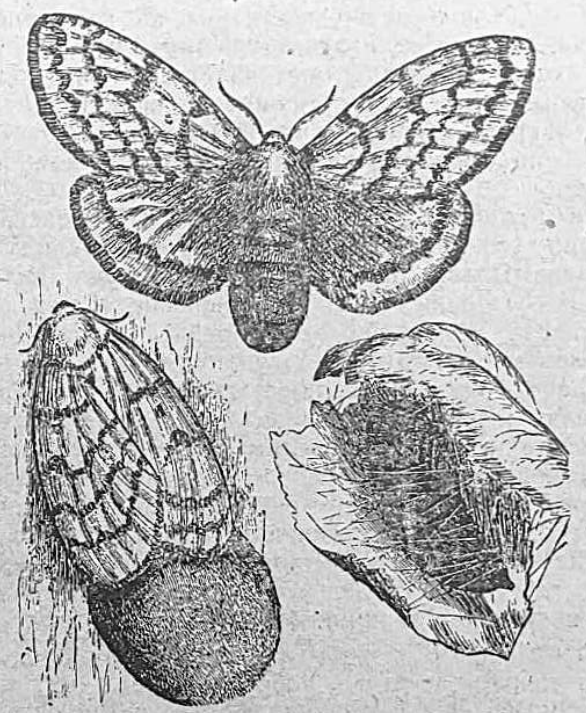

(GLAVONJA) GUBAR GLAVATI.

Таманимо гусјенице[1]

(Са сликом.)

Пажња школској дјеци.

Са буђењем природе и зебањем лозе, воћке, шумског и др. рашћа, пробуди се и један опасан гад — гусјеница, који брсти младо, још неразвијено лишће. Против ових наметника треба за-

[1] Из мога рада: „Штеточиње вочака“.

једнако устати, да им не дамо да наше богатство упропашћују.

Гусјеница има неколико разних врста и по имену и по начину живота — те ћу се само ограничити на оне (двије) које најчешће виђамо.

Нема тога, коме нијесу скренуле озбиљну пажњу оне „кесе“ од паучине по трњацима на окрајку врта, њива и по плотовима и живој огради, из којих с прољећа измили сијасет гада (гусјеница) који се разиђе куд која и одмах почне брстити пупољке, лишће па и баштенско биље — којег било рашћа.

Поред гусјенице „глоговац“ (Pieris crataegi L.), коју добро познајемо по оним мркоцрним павтама, црном главом и оним длакама, има много опаснијих. Лептир овог напасника, лети обично у мају, када женка и леже жућкаста јаја на гомилице по горњој страни лишћа. Из јаја се излегу гусјенице, које се убрзо зачауре — те у јулу исте године, опет излети лептир, који леже јаја (друго покољење). Ове друге гусјенице не чине толику штету, већ се гомилају, запреду и спремају за зимницу. То и јесу оне „паучинасте кесе“ по трњацима, из којих с пролећа измиле црне длакаве гусјенице.

Кукавичија суза. (Gastropacha neustria L.) опасна је за воћке. Њену гусјеницу лако је познати по оним разнобојним пругама и плаветној глави. Плава, црвено-жута и она дуж леђа бјеличаста пруга — јасно су обиљежје за распознавање. И ова је гусјеница крупна и длакава. Женка лептира, поређа своја јаја око гранчица воћке као „прстен“, те је неки зову „прстенача“. Јаја је лако наћи. Из њих се рано с прољећа излијегу гусјенице, које брсте лишће: шљиве, вишње, јабуке и др. воћака — и скупљају се у друштву расове (рачвасте) воћке, по дебелим гранама, те се сунчају, или заштићују од непријатеља или кише. Гусјенице се касније (у мају) зачауре, излети лептир, жуто-мрке боје, који облијеће ноћу око воћњака, гдје женка носи већ позната нам јаја, приљепљује их у виду „прстена“ и остави да презиме. Гусјеница је веома штетна, у оскудици, гдје нема воћака напада и шумско дрвеће: храст, букву, граб и др. којем и причињава огромну штету.

Главоња (Liparis dispar) рачуна се прави бич, не само за воћке, већ и за растове шуме. Добро познајемо његову гусјеницу по нашим шумама. Она је мрко-сиве боје, и има три танке жуте црте и ону широку плаву пругу дуж леђа. Глава је велика. Гусјеница је трома и длакава. Ако с прољећа наступи хладноћа, одмах се групишу и обавију неком бјеличастом паучином. Тад их је најлакше таманити.

Лептир лети у августу, па и раније — када женка носи јаја (300—500 комада), која обвија неком мрком, свиленом длаком — добрим покривачем за зимовање. Мушки лептир мањи је од женке и има чешљасте пипке на глави; мрка крила са неким таласастим црним шарама. Женка пак много је већа и сиве боје са такође чекињастим пипцима.

Да је Главоња прави бич, види се по његову пустошењу, што је и дало повода Мин. Пољ. и Вода да сваке године прописује и издаје наређења за тамањење овог напасника.

Поменуте гусјенице, као и безброј других, врло су штетне, те и треба да се тамане. Наравно, најбољи је затирач утицај природе: мраз, дуготрајне кише и сњегови! Велику и незаборавну услугу чине нам птице, које треба штићети, као наше најбоље помоћнике. Оно пак, што није уништио мраз, лед, снијег и наши помоћници — птице — треба, да се ми потежимо и дотучемо ове насртљивце, који немилосрдно сатиру наше богатство.

Скидање гусјеничких јаја и спаљивање оних „паучинастих кеса“ док се гусјенице нијесу размиљеле, једино је радикално средство. То није тежак посао, а најрадије га обављају дјеца. Има нарочите лампе за спаљивање гусјеница; а ако ових нема, можемо се послужити комадом крпе, која се натакне на мотку, умочи у петролеум, запали и поднесе под гусјеничино гнијездо и спали га. Зими ваља тражити јаја (прстен, кукавичије сузе) пажљиво их сакупљати и спалити.

Ово неколико редака није никаква новина, једино понављање нама познатог — као „подсјетник“ — да радимо оно, што нас чека и не трпи одлагања.

Воћари и пријатељи ове благородне гране народног господарства појмиће важност ових радова, који се најтоплије препоручују школској дјеци.

Агр. Иво Калуђеровић

Peradarstvo, važna grana gospodarske privrede.

Da je peradarstvo vrlo važna grana naše gospodarske privrede lako ćemo se osvjedočiti jednostavnim računom: U cijeloj našoj kraljevini, ima barem oko 250.000 takovih domaćinstva (gospodarstva), gdje se može da drži i gaji pernata živina. Uzmemo li da svako takvo gospodarstvo ima samo 10 kokoši nesilica, bilo bi ih u svemu oko $2^1/_2$ milijuna. Snese li svaka od tih kokoši prosječno 100 jaja na godinu, bila bi kod nas ukupna proizvodnja samo kokošjih jaja oko 250 milijuna, što predstavlja vrijednost od najmanje 100 milijuna Dinara. Toliku dakle vrijednost predstavlja sama proizvodnja kokošjih jaja. Računamo li pak, da i svaka kokoš nesilica vrijedi barem 20 Dinara, tad je vrijednost svih naših kokoši nesilica oko 50 milijuna Dinara. U ovom računu uzimali smo namjerice što manje brojeve, pa ipak su oni i suviše rječiti i po njima nitko ne može zanijekati, da je već samo kokošarstvo sa proizvodnjom jaja vrlo važna grana naše gospodarske privrede.

Ipak smo još daleko od onoga, što bi moglo i trebalo da bude. Naše kokoši nesu premali broj jaja, premda se ovdje ondje naiđe na po koju odličnu nesilicu. Mi nemamo u svom kakošarstvu još uvijek stalnog i određeng cilja, za kojim bi išli; nismo se još niti pravo odlučili za ovu ili onu pasminu. Što više, mi pobliže niti ne poznamo svojstva naših domaćih pasmina, ne poznamo ih napose obzirom na njihovu nesivost. Radi svega toga ne pomaknusmo se upravo u kokošarstvu već desetke godina ni za korak naprijed. A ipak bi kokošarstvu trebalo prikloniti više pažnje pa poraditi što brže na tom, da

u toj važnoj i unosnoj grani gospodarske privrede što prije dostignemo naprednije narode, iza kojih smo upravo u tome daleko zaostali.

Kad bi nam uspjelo povisiti prosječnu nesivost naših kokoši barem za 50 jaja godišnje, uvećao bi se naš narodni imetak za pedesetak milijuna Dinara svake godine. Napredniji narodi danas se ne zadovoljuju time, da im kokoši nesu 100—130 jaja godišnje, kad danas više nisu rijetke kokoši, koje nesu preko 200 jaja. U novije vrijeme naglo se mijenjao rekord u nesenju, a prema najnovijim podacima snesla je jedna bijela američka Leghorn kokoš 326 jaja na godinu. No i mnoge druge pasmine selekcioniraju se danas na nesenje. Uspjesi su očiti, pa uz odlične Leghorn ima danas vrlo dobrih nesilica u skoro svim pasminama. Sve su to uspjesi dugotrajnog ali sustavnog rada oko unapredenja peradarstva. Ogromne farme peradarske pa veliki broj što većih što manjih stanica za napredno peradarstvo, sve su to stvari, o kojima mi tek štošta čujemo iz naprednijeg svijeta. Kod nas svega toga još nema, ali je skrajnji čas, da se i kod nas počne najintenzivniji rad na tom našem još pustom i neobrađenom polju.

Ograničit ćemo se ovdje na to, da u nekoliko poteza prikažemo jedan od najuglednijih zavoda za napredno peradarstvo u Njemačkoj u Halle an der Saale. Taj zavod osnovan je još god. 1900. na površini od 6 hektara (oko 9 jutara) na kojoj su i tri ribnjaka od $^1/_2$ hektara. Uz peradnjake tu su i sve potrebne zgrade sa laboratorijima, zbirkama, prostorijama za umjetno leženje, skladištima i t. d. Tu je i posebna predavaonica, gdje se održavaju tečajevi za napredno peradarstvo. Tako se u proljeću drži 14 dnevni tečaj za učitelje i učiteljice narodnih osnovnih škola, a u jesen tečajevi za učiteljstvo gospodarskih i produžnih škola. Osim toga drže se tu češće kratki trodnevni tečajevi za sve, koji se žele upoznati sa naprednim peradarstvom, pa tečajevi od nekoliko tjedana za one, koji se žele naročito peradarskoj službi posvetiti. U jesen se drže posebni tečajevi, gdje se potanko upućuje u tovljenje i zimsku njegu peradi.

U tom peradarskom zavodu goji se desetak raznih pasmina kokoši, čija se svojstva ispituju, kako bi se između njih pronašla ona pasmina, koja bi bila za ondjašnje prilike najpodesnija:

Zavodom upravlja poseban stručnjak, kojemu su pridijeljeni isto takovi stručnjaci asistenti. Poslove oko peradi vrši posebno namješteno osoblje.

Godine 1922. zavod je proširen i preudešen prema savremenim potrebama.

Osim ovog zavoda ima još nekoliko državnih zavoda za peradarstvo te nekoliko privatnih. Od državnih spominjemo takov zavod u Reussu na Rajni, osnovan god. 1901. na posjedu od 16 jutara površine. I tu se drže 14 dnevni tečajevi za učitelje, kao i na većini državnih i privatnih zavoda.

U Njemačkoj postoje i mnoga udruženja za gajenje pojedinih pasmina peradi. Ova udruženja imadu i stalne članove ocjenjivače pojedinih pasmina peradi kod različnih izložaba i natjecanja. Ima tu ljudi iz sviju staleža: posjednika, činovnika sviju struka, zanatlija, a ima

i časnika. Znatan je tu broj učitelja osnovnih škola, što očito pokazuje kako tamo učiteljstvo živo sarađuje oko unapredivanja peradarstva.

Prikazali smo samo u nekoliko poteza ono, čega mi nemamo. Ne valja gubiti nade. Imat ćemo i mi. Ne može sve na jedamput ni državna vlast da stvori, ali se već radi o tome, da se i naše peradarstvo podigne. A mnogo bi se moglo učiniti i privatnom inicijativom.

Školski vrtovi.

Nedavno izašla je okružnica sreskog školskog nadzornika u N., kojom poziva učiteljstvo svoga sreza, da osnuju — odnosno urede školske vrtove. Hvalevrijedno.

No, kako je stavila ta okružnica neke mlade učitelje u malu nepriliku, neka mi bude dozvoljeno, da im svojom praksom dodem donekle u susret.

Narodni učitelj na selu pozvan je već po svom zvanju da bude voda i savjetnik na kulturnom polju. Ako je uz to zauzet za svoje uzvišeno zvanje, nastojati će svim sposobnostima i lijepim primjerom prednjačiti i koristiti. Vrlo podesno polje za to biti će primjerno uređen školski vrt, u kojem će veselo i voljno pomagati škol. djeca. Škol. su vrtovi sredstvo, da se djeca upoznadu sa prirodom. Podaju im praktičnu obuku i pobuđuju na samostalan praktičan rad u svim gospodarskim granama. Sve škol. discipline dadu se praktično preduzimati u škol. vrtu.

Prva i glavna zadaća škol. vrtova ima biti uzgojna ne samo za djecu, već i za odrasle.

Nauče li djeca valjano uzgojiti voćke — upoznadu li gojidbu raznog povrća i cvijeća — ako škol. vrt svojom rasporedbom pobuđuje ukus i ljepotu, to je svojoj zadaći udovoljio.

Bez da ikomu što spočitavam, opaža se ipak kako se mnogi nastavnici ne dosjete, da izvedu škol. djecu na šetnju u koji lijepo uređen vrt, voćnjak ili šetalište, ma da im takovo više puta stoji na raspolaganje u neposrednoj blizini; Koliko toga bi tuj djeca lahkoćom naučila. Ne odobravam od svoje strane, da se u škol. vrtu odgaja na stotine cijepova i onda dijele besplatno seljacima — kako smo to morali mi stariji učitelji. Time se promašuje prava svrha škol. vrtova — a i sam učitelj je u današnje vrijeme i odviše opterećen zvaničnim poslovima. Pređimo sada na samo uređenje škol. vrta. Kad smo odredili komad zemljišta — načinimo si jednostavan nacrt. Prema nacrtu razdijelimo si zemljište, prosječnim puteljcima na table i gredice tako, da pobudi dopadnost kod gledalaca — po tom da bude ures dotične škole i mjesta.

Pojedine table i gredice mogu se opasati busenjem trave.

Već u jesen može se prirediti gredica i zasijati raznim voćnim sjemenom — a također zasaditi i gotovim divljakama — ako ih možemo dobaviti. (Mladih šljiva nađe se u svakom šljiviku).

Jedan dio škol. vrta neka se odredi za povrćarstvo.

Podukom u gojenju raznog povrća pobuditi će se interes mještana, koji su možda u tom pogledu još daleko zaostali za drugima.

U škol. vrtu neka je zastupano i cvijeće, pa i koje stabalce ružica. Uz cvijeće može se opredjeliti maleni prostor za ljekovito, bilje n. pr. žalfiju, pelin, slez i t. d. Kao domaći lijek često dobro dolaze ove biljke — pogotovo na selu.

Preporučio bi, da se u škol. vrtu namjesti i koja košnica sa pčelama, ako za to nema poseban pčelinjak. Koliko li moralne pouke i materijalne koristi od pčelica za djecu i odrasle!

Ne bi li se moglo na prikladnom mjestu škol. vrta urediti malo klilo (porastnik)? U njemu bi se odgojilo presadnica ranijeg povrća i cvijeća. U kutu škol. vrta neka je mjesto za gnoj mješanac (kompost), gdje bi se strpavalo razno smeće prigodom čišćenja puteva i t. d.

Sve se to dade urediti i u malenom škol. vrtu — ali samo uz dobru volju učitelja. Ne će taj sav posao opteretiti dotičnog nastavnika nego će mu pružati užitak i odmor. Škol. će djeca vrlo rado sve poslove obavljati pod rukovodstvom blagog svog učitelja. Roditelji i drugi mještani veseliti će se tome, kad će svojim očima gledati kako djeca od svega toga rada crpe mnoge pouke.

Aug. Katar. umir. r. učitelj.

Proljetna pčelinja paša u vrtu i oko vrta.

Već od ranog proljeća cvate u vrtu i oko vrtova različno bilje, koje marnim pčelicama pruža obilje hrane (nektara i peludnog praška). Među prvima procvate lijeska pa vrba iva ili mačkovina, joha, a od sitnijeg bilja: visibaba, šafran podlesak, kukurijek, šumarica, ljubičasta sasa pa guščarica (Arabis). Naskoro procvate i jablan, razne vrbe, brijest (Ulmus), tisa (Taxus), jasen (Fraxinus), javor, breza, a od voćaka: breskva i kajsija, badem, trešnja, šljiva, jabuka i kruška, oskoruš (Sorbus), ogrozd, ribiz i dr. Od vrtnog cvijeća: tulipan, gorocvijet (Adonis vernalis), šupaljka (Corydalis), preslica baluška (Muscari), Aubrietia, Frittilaria, dok u polju cvate maslačak, repica i slič.

Nabrzo ospe se cvijetom i jorgovan i pitomi kesten, krkavina (Ramnus frangula), drijen, bor, smreka, malina, kupina, a od vrtnog cvijeća: pakujac (Aquilegia), mišac (Anchusa), potočnica (Myosotis). — Kasnije u proljeću procvate i akacija i lipa, pa kalina (Ligustrum), divlja loza, Symphoricarpus i dr., a cvate i kokotić, Collinsia, Bartonia, ognjica (Iberis), travulja (Statice), žednjak (Sedum), vlašac, Cynoglossum, zvončić (Campanula), čestoslavica (Veronica), žalfija, majčina dušica (Thymus), mrtva kopriva i slič., dok u polju cvate djetelina (crvena, bijela, bastardna), lucerna, esparzeta. Uz ovo bilje sve više se javljaju mnoge druge medljane biljke, koje ljeti daju pčelama najobilniju pašu.

Sadržaj: Proizvodnja žitarica u vrtu. — Таманимо гусјенице. — Peradarstvo, važna grana gospodarske privrede. — Školski vrtovi. — Proljetna pčelinja paša u vrtu i oko vrtova..

Izdavač i odgovorni urednik: **Stjepan Pirnat**, prof., Zagreb, Ciglana br. 24.
Tisak: **M. Šek**, Zagreb, Strossmayerova ulica 6.

Za proljetnu sadnju nuđam:

Ruže visokostablašice (velika zaliha) u 50 najboljih novih i najnovijih sorti od 120 do 180 cm visine po 12 do 18 Din., od 80 do 120 cm visine po 10 do 12 Din. (kao polustablašice osobito su prikladne za grupe).

Grmolike ruže u najboljim sortama po 8 do 15 Dinara. Viseće ruže (Trauerrosen) i penjačice.

Modne Dahlije u 70 nagradjenih prekrasnih sorta, od svibnja (maja) mlade biljke od 4 do 6 Dinara; jaki gomolji od 8 do 10 Dinara.

Biljke trajnice (Perenne) u mnogim sortama, 10 komada različnih prvoklasnih sorti 50 Dinara.

Nadalje gladiole, gomoljaste begonije, biljke za cvjetne skupine [grupe] i t. d. najjeftinije. — Razašilje pouzećem

JOSEF KREJČI (Slov. Konjice)
kultura ruža, dalija i biljaka trajnica.

Stara godišta

„Uzornog Vrtlara"

mogu se dobiti kod nas uz cijenu:

Godište 1923.	nevezano .	Din. 24·—
„ 1924.	„	„ 30·—
„ 1925.	„	„ 40·—
„ 1926.	„	„ 40·—

Korice za uvez pojedinog godišta „Uzornog Vrtlara" sa oznakom godišta u zlatotisku 15 Din. Pojedino uvezano godište 20 Dinara više od neuvezanog godišta. Poštom za svako godište 2 Dinara više.

Uprava „Uzorni Vrtlar", Zagreb
Pošt. pretinac 201.

Repetir štrcaljke sa rezervoarom od 2 lit., 1 kom. 350·— Din.
Repetir štrcaljke bez rezervoara . . . . 1 kom. 200·— Din.
Repetir štrcaljke za staklene boce . . . 1 kom. 80·— Din.

Proizvodnja i trgovina sjemenja
Tima Vladisavljević, Beograd
Bosanska ulica 30 — Karadjordjeva ulica 85
Cjenik na zahtjev besplatno

Za vrtlare i privatnike!

Proljetna ponuda:

Ruže najnovije kao i starije, plemenitih, osvjedočeno dobrih vrsta, niske i visoke, jedno i dvogodišnje.

Hrysantheme veliko i sitno cvatuće, za uzgajanje u loncima i na otvorenom polju. (8 krasnih vrsta). — Zdrave zakorijenjene sadjenice razašiljem početkom ožujka.

Hortensie posve bijele, plave, crvene, ružičaste i t d. za uzgajanje u loncima i na otvorenom polju. Biljke zdrave te sposobne za ovogodišnje pospješno uzgajanje. Sadjenice kao i matične biljke razašilje

V. Rudy, 149 Bd. Jean Jaures
Boulogne sur Seine (France)
Hrvatski cjenik sa navodom šaljem na zahtjev

Novošaleško peradarstvo — Velenje (Slovenija)

Velenje 1

1000 kokoši pod kontrolom nesenja.
Uređaj umjetnog leženja za 7500 jaja na jedanput!
Odgoj po najmodernijim znanstvenim načelima.
U godini 1926. najbolja kokoš snesla 250 jaja!

Štajerske prepeličarke
Štajerske bijele kokoši
Sulmdolske kokoši
(Posebno za tovljenje.)

Jaja za nasad: u travnju (aprilu) Din. 5·—, u svibnju (maju) Din. 4·—

Novost: Jedan dan stari pilići šalju se po narudžbi u svakoj množini i u svako doba uz jamstvo, da će živi prispjeti. — Komad Din. 9·—. — Kod narudžbe iznad 100 komada popust. — Embalaža prema vlastitim troškovima.

Piretrin **prašak** je sigurno, prokušano, najjeftinije i najbolje sredstvo za uništavanje svih štetočina, insekata i raznovrsne gamadi u kućanstvu i stajama, na biljkama i domaćim životinjama, **za koje nije otrov.** Tražite svuda **Piretrin.** Uporabom uvjerit ćete se i sami, da je on siguran spas i ustuk protiv zarazne gamadi. — Sve upute i obavijesti daje besplatno proizvadjač:

Drvorezbarska tvornica Vrbovsko d. d.
(Kemijski odio)
Pretplatnicima „Uzornog Vrtlara":
Uprava časopisa „Uzorni Vrtlar", Zagreb
[Poštanski pretinac broj 201.]

SJEMENJE

gospodarsko, povrtno i cvjetno od prvih njemačkih, holandeskih i danskih dobavljača u najboljoj kakvoći, kao i sve gospodarske i vrtlarske potrepštine, te sve vrste voćaka dobavlja

I. KAFKA (prije „Zrno") ZAGREB
Preradovićeva ulica 8. - - - Telefon 17-74
Zahtjevajte veliki ilustrovani cijenik, koji se šalje franko i badava.

Pozor vinogradari i voćari!

Prvoklasne vinogradske i voćne cijepove sviju vrsti, vrtne ruže, vinogr. podloge, korenjake i ključiće, voćne podloge jabuka, krušaka i trešanja razašilje: **Vinogradarska i voćarska škola Franjo Mlinarić, Hrastovsko (pošta Ludbreg).** — Cjenici se šalju na zahtjev besplatno.

JANKOMIR D. D., velevrtlarija i rasadnik
Zagreb-Stenjevec.

POZOR VRTLARI!
Prodajemo iz vlastitog rasadnika sve vrsti prvorazrednih
voćaka
ruža
ukrasnog grmlja
konifera
perena

Tražite posebne ponude, jer vrtlari i preprodavaoci dobivaju znatan popust!

Bogato ilustrovana knjiga

CVIJEĆE U SOBI
na predprozornici i balkonu
od prof. Stj. Pirnata

sadrži sve potrebne upute za svakoga, tko u sobi, na predprozornici ili na balkonu drži cvijeće.

Knjizi je cijena 28 Dinara tvrdo vezanoj sa zlatotiskom 4 Dinara. Poštom 2 Dinara više.

Za pretplatnike „Uzornog Vrtlara" stoji ova knjiga samo 24 Dinara (tvrdo vezana sa zlatotiskom 38—· Dinara) zajedno sa poštarinom.

Tisak M. Sek, Zagreb